

Ekokompassi suunnannäyttäjänä Hotel Arthurin ympäristötyölle

Matti Miettinen

Opinnäytetyö

Hotelli- ja ravintola-alan liikkeen-
johdon koulutusohjelma

2014

Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon koulutusohjelma

Tekijä tai tekijät Matti Miettinen	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 1993
Raportin nimi Ekokompassi suunnannäyttäjänä Hotel Arthurin ympäristötyölle	Sivu- ja liitesivumäärä 63 + 25
Opettajat tai ohjaajat Pasi Tuominen	
Ihmisen toiminnan negatiiviset vaikutukset näkyvät ympäristössämme, ja nämä vaikutukset koskettavat meitä kaikkia. Luonnonvarojen liiallista käyttöä on mahdollista rajoittaa toimimalla vastuullisesti, ja yritystoiminnassa vastuullisuus toteutuu kunnioittamalla kestävän kehityksen periaatetta. Ympäristöpolitiikka viitoittaa yrityksen ympäristöasioiden hallintaa ja antaa näkemyksen yrityksen ympäristötyöhön. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan vastuullisen yritystoiminnan osa-alueita ja ympäristövastuun elementtiä sekä ympäristöjärjestelmiä, ympäristöraportointia ja ympäristötyötä. Lisäksi kartoitetaan Suomen majoitusliikkeissä ja pääkaupunkiseudulla käytössä olevia eri ympäristömerkkejä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa Hotel Arthurin ympäristöjärjestelmän ja -politiikan luonti Ilmastoinfon kevennetyn ympäristöjärjestelmän Ekokompassin avulla. Päämääränä oli saada rakennettua hotellille todennettu ympäristöjärjestelmä, joka vastaa Ekokompassin vaatimuksia. Lisäksi tarkoituksena oli luoda ympäristöohjelma ja ympäristöpolitiikka, joita Hotel Arthur voi käyttää ympäristöasioiden johtamistyössään ja jotka edistävät kestävän kehityksen mukaista vastuullista yritystoimintaa. Hotel Arthurin Ekokompassin mukaisen ympäristöjärjestelmän rakentaminen alkoi helmikuussa 2013 ja päättyi maaliskuussa 2014, jolloin ympäristöjärjestelmä todennettiin ulkopuolisen, riippumattoman tahon toimesta. Opinnäytetyö saavutti tavoitteensa, kun hotellille myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti. Ekokompassi-sertifikaattia hotelli voi hyödyntää viestiessään ympäristöasioiden johtamistyöstään. Hotelli sai myös ympäristöpolitiikan, joka on käyttökelpoinen suunnannäyttäjäksi ympäristötyölle. Hotel Arthurissa ympäristötyötä jatketaan Ekokompassin viitoittamalla tiellä.	
Asiasanat Ympäristömerkit, Ekokompassi, ympäristövastuu, hotelli	

Degree programme in Hotel and Restaurant Management

Author Matti Miettinen	Group or year of entry 1993
The title of thesis EcoCompass showing the way in environmental work for Hotel Arthur	Number of report pages and attachment pages 63 + 25
Advisor Pasi Tuominen	
The negative impacts of human action can be seen in our environment and these impacts have an effect on all our lives. Acting responsibly can limit the excessive use of nature's resources; corporate responsibility can be achieved by adhering to the principles of sustainable development. The environmental management within a company is guided by the company's environmental policy which describes the environmental strategy of the company and lays the path for its environmental work. This Bachelor's thesis studies the aspects of corporate responsibility with emphasis on environmental responsibility. Also different ecolabels, environmental programmes and reporting models for corporate environmental work are examined. The different ecolabels used in Finnish hotels and accommodation establishments are under investigation; as well as the ecolabels used in the hotels of Helsinki, Espoo, Kauniainen and Vantaa. The primary objective is to achieve the EcoCompass certificate which proves that an audited environmental programme has been successfully built in accordance with the EcoCompass criteria. Furthermore, this thesis aims is to describe the creation of an environmental programme and environmental policy for Hotel Arthur. The environmental programme used is EcoCompass which is a set of environmental tools created by Ilmastoinfo. The secondary goal is to create an environmental policy to assist the hotel in its environmental management; and to incorporate the principles of sustainable development in the hotel's business operations. The creation of EcoCompass-based environmental programme for Hotel Arthur began in February 2013 and finished in March 2014, when the environmental programme was successfully audited by an impartial third-party auditor. The objectives set for this thesis were met: the hotel now has an EcoCompass certificate and an environmental policy which is a practical tool guiding the environmental work. EcoCompass is showing the way in environmental work for Hotel Arthur.	
Key words Ecolabels, EcoCompass, environmental responsibility, hotel	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Yritysvastuu.....	3
2.1 Taloudellinen vastuu	6
2.2 Sosiaalinen vastuu.....	7
2.3 Ympäristövastuu.....	9
3 Ympäristömerkit sekä ympäristöasioiden hallintajärjestelmät ja raportointimallit	13
3.1 Ympäristöasioiden hallinta ja ympäristöjärjestelmät.....	15
3.2 Raportointimalli GRI.....	19
3.3 Viralliset ympäristömerkit	20
3.4 Ekokompassi.....	22
3.5 Muita ympäristömerkkejä Suomen majoitusliikkeissä	23
4 Majoitusliikkeiden ympäristömerkinnät Suomessa ja pääkaupunkiseudulla.....	27
5 Yritysesittely: Hotel Arthur.....	32
6 Ympäristöohjelman rakentaminen Ekokompassin avulla	34
6.1 Alkusysäys ympäristöohjelman rakentamiselle ja Ekokompassin valinta	35
6.2 Ekokompassin aloitus ja alkukartoitus	36
6.3 Ekokompassi-ohjaajan tapaamiset	39
6.4 Ekokompassi-koulutus ja henkilöstön koulutus ympäristötyöhön	42
6.5 Ympäristöohjelman käynnistäminen	43
6.6 Vuotuinen seurantaraportti	45
6.7 Auditointi	46
7 Johtopäätökset.....	48
Lähteet.....	52
Liitteet.....	64
Liite 1 . Hotel Arthurin Ekokompassin alkukartoituslomake täytettynä	64
Liite 2. Hotel Arthurin ympäristöpolitiikka	79
Liite 3 Hotel Arthurin ympäristöohjelma	80

1 Johdanto

Ympäristöongelmat ja ilmastonmuutos, jotka ihmiskunta on itse aiheuttanut, ovat tällä hetkellä koko ihmiskuntaan ja maailmaan vaikuttavia epävarmuustekijöitä (IPCC 2014, 6–8). Ilmastonmuutoksen hidastaminen on koko ihmiskunnan yhteinen tehtävä. Jokainen voi vaikuttaa omaan ilmastokuormitukseensa ja ottaa osaltaan vastuun ilmastonmuutoksen hidastamisesta. Ilmastonmuutos ja sen tuoma yleinen epävarmuus ovat kasvattaneet kaiken liiketoiminnan ja siten myös matkailualan palvelujen ympäristöystävällisyyden ja ekotehokkuuden merkitystä. Matkailijoiden ympäristötietoisuuden lisääntyminen ja ekologisesti kestävämpien palvelujen kasvava kysyntä asettavat majoituspalvelujen tarjoajille haasteen kehittää keinoja toimintansa ekologisen kestävyuden edistämiseksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010, 13; MEK.) Ympäristövastuullisesti toimivat yritykset sisällyttävät kestävä kehityksen periaatteita liiketoimintansa ohjaukseen ja liiketoimintastrategiaan. Näiden periaatteiden avulla yritykset voivat toteuttaa yritysvastuutaan menestyksellisesti ja tällä tavalla saavuttaa kilpailuetua (Harmaala & Jallinoja 2012 22, 60). Ympäristöpolitiikka on yrityksen kirjallisesti ilmaistu tahto, jossa ovat päämäärä ja tavoitteet ympäristöasioiden hoitamiseksi vastuullisesti (Pohjola 2003, 43–44).

Haasteena majoitusliikkeillä – ja kaikilla yrityksillä – liiketoiminnan ympäristöystävällisyyden kohentamisen lisäksi on löytää tavat, joilla ne voivat luotettavasti todistaa toiminnassaan tehdyt parannukset. Eri ympäristömerkinnät antavat majoitusliikkeille keinon osoittaa, mitä toimenpiteitä ne toimintansa ympäristöystävällisyyden tehostamiseksi ovat tehneet. Ympäristömerkintää voidaan hyödyntää ympäristöasioiden johtamisen lisäksi markkinointiviestinnässä, jolla sidosryhmille ja asiakkaille voidaan luotettavasti osoittaa yrityksen ympäristövaikutusten hallinta (Harmaala & Jallinoja 2012, 136). Virallisten ympäristömerkkien lisäksi on kirjo erilaisia muita merkkejä, joilla ei ole virallista tunnustusta tai joilla osoitetaan jokin vastuullisuuden osa-alueen täyttyminen: esimerkiksi pääkaupunkiseudun kuntien yhteishankkeena syntynyt Ekokompassi tarjoaa pk-yrityksille kevennetyn ympäristöjohtamisen järjestelmän ja myös todistuksen onnistuneesti luodusta Ekokompassi-ohjelmasta (Ekokompassi a). Ekokompassi antaa mahdollisuuden räätälöidä ympäristöasioiden johtamisjärjestelmästä kullekin yritykselle par-

haimmin soveltuvan ja yksilöllisen vaihtoehdon. Kaikkien Ekokompassiin liittyvien yritysten tulee täyttää tietyt minimivaatimukset esimerkiksi jätehuollon osalta.

Tämä opinnäytetyö kartoittaa Suomen majoitusliikkeissä käytössä olevia ympäristömerkkejä ja pääkaupunkiseudun hotellien ympäristömerkinnät sekä tutkii liiketoiminnan vastuullisuutta eritoten ympäristövastuullisuuden näkökulmasta. Opinnäytetyön produktina syntyy Hotel Arthur Oy:n ympäristöohjelma ja ympäristöpolitiikka, jotka edistävät kestävä kehityksen mukaista ympäristöasioiden johtamistyötä hotellissa. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena on rakentaa hotellille Ekokompassin mukainen ympäristöjärjestelmä, kartoittaa ympäristöjärjestelmän rakentaminen ja saada hotellille Ekokompassi-sertifikaatti. Ekokompassin mukaisen ympäristöjärjestelmän rakensi Hotel Arthurin henkilökunnasta koottu ekotiimi. Tämän opinnäytetyön tekijä on yksi hotellin kolmihenkinen ekotiimin jäsenistä. Ekokompassia noudattavan ympäristöjärjestelmän rakentamisessa vaaditaan tiettyjen yritystoiminnan tietojen raportoimista, ja nämä raportit toimivat kehyksenä tämän opinnäytetyön käytännön osiolla.

Hotel Arthurissa tiedostettiin tarve ympäristöohjelmalle ja sertifioidulle ympäristöjärjestelmälle, ja tästä tarpeesta syntyi tämä opinnäytetyö. Hotel Arthur Oy on yksityinen majoitus-, ravitsemis-, kokous- ja juhlapalveluja tarjoava hotelli Helsingin keskustassa. Majoitusliiketoimintaa on ollut samalla liikepaikalla yhtäjaksoisesti vuodesta 1907 lähtien. Hotellin vanha osa rakennettiin vuonna 1907, ja laajennus tähän osaan tehtiin vuonna 1912. Hotellin uusi osa on vuonna 1957 valmistuneessa rakennuksessa. Hotelli toimii vastaavasti kahdessa kiinteistössä, Kaisaniemenkatu 8:ssä ja Kaisaniemenkatu 10:ssä.

Opinnäytetyön alussa tarkastellaan vastuullisen yritystoiminnan kolmea osa-aluetta. Suomessa käytössä olevia ympäristömerkkejä käydään läpi luvussa 3, jossa on myös esitelty ympäristöjärjestelmien malleja ja ympäristövaikutusten mittareita. Luku 4 kertoo, mitä eri ympäristömerkintöjä Suomen ja pääkaupunkiseudun hotelleissa on ja miten ympäristömerkinnät jakautuvat. Hotel Arthurin yritys esittely on luvussa 5, ja luvussa 6 on kerrottu tämän opinnäytetyön tekijän omakohtaisista kokemuksista Ekokompassin rakennustyössä. Viimeisenä on pohdinta ja ehdotuksia jatkotutkimuksille.

2 Yritysvastuu

Yrityksen erilaiset toimet taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun toteuttamiseen muodostavat vastuullisen yritystoiminnan kokonaisuuden (EK 2014). Yritysvastuun käsitteeseen liittyy vapaaehtoisuus: toimiessaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla niin, että lainsäädännön asettamat minimivaatimukset ylittyvät, yritys toteuttaa yhteiskuntavastuutaan sidosryhmiensä odotuksiin perustuen. Yritysvastuun jaottelu kolmeen eri osa-alueeseen pohjautuu kestävän kehityksen periaatteeseen, jonka YK:n ympäristön ja kehityksen maailmankomissio eli Brundtlandin komissio nosti laajempaan tietoisuuteen. (Harmaala & Jallinoja 2012, 15–18.) Reidin (1995, teoksessa Holden 2008, 148) mukaan kestävän kehityksen käsite on ensimmäisen kerran esitetty World Conservation Strategy -strategiassa, jonka julkaisi International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) vuonna 1980. Vastuullisen yritystoiminnan käytännön tekoja ja toimia päivittäisessä työssä ei välttämättä voi jaotella kestävän kehityksen mukaisiin eri osa-alueisiin, sillä nämä osa-alueet ovat keskenään riippuvuussuhteessa (kuvio 1 sivulla 5). (Harmaala & Jallinoja 2012, 15–18.)

Kestävän kehityksen käsite tarkoittaa ihmiskunnan kehitystä siten, että nykyisten sukupolvien tarpeisiin voidaan vastata vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia vastata omiin tarpeisiinsa (WCED 1987, 41). Kestävän kehityksen perusajatuksena on luonnonvarojen käyttö raaka-aineina, energialähteinä ja muina resursseina tavalla, joka mahdollistaa luonnon tasapainon säilyttämisen sekä maapallon eri osien ja ihmisten tasa-arvoisen kehityksen ja hyvän elämän samalla turvaten tulevien sukupolvien oikeudet (Pohjola 2003, 15). Kestävän kehityksen toteutuminen myös edellyttää, että kaikissa päätöksissä ja toimissa otetaan huomioon ympäristö, ihminen ja talous tasavertaisesti (Harmaala & Jallinoja 2012, 16). Kestävän kehityksen käsite on sinällään epämääräinen: Kuinka voidaan esimerkiksi arvioida, mikä on tulevien sukupolvien tarve luonnonvarojen käytölle, tekemättä samalla oletuksia tulevaisuuden teknologisesta kehityksestä. Teknologisen kehityksen arviointi puolestaan on historiallisesta perspektiivistä osoittautunut vaikeaksi tehtäväksi. Lisäksi on esitetty kritiikkiä siitä, että tulevien sukupolvien olisi saatava enemmän mahdollisuuksia kuin pelkästään heidän tarpeidensa täyttäminen vaatii. (Marshall & Toffel 2005, 673). Holden (2008, 151) kuitenkin puolestaan toteaa,

että Brundtlandin komission raportti kokonaisuutena luo selkeän kuvan kaikista kestävä kehityksen osa-alueista.

Yritystoiminnassa käytetään vastuullisen yritystoiminnan ja vastuullisuuden käsitteitä, joilla tavoitellaan samoja päämääriä kuin kestävässä kehityksessä: vastuullisesti toimimalla rakennetaan kestävämpää tulevaisuutta (Virtanen & Rohweder 2011, 296). Vastuullisen yritystoiminnan toimintamalli johdetaan suoraan yrityksen liiketoimintastrategiasta. Liiketoimintastrategian yritys muodostaa liiketoimintansa visiosta ja niistä arvoista, jotka yritys on asettanut toimintansa perustaksi (Epstein 2008, 64). Lisäksi liiketoimintastrategian muodostuksessa muina vaikuttavina tekijöinä ovat sidosryhmien odotukset sekä taloudelliset ja viranomaistahojen kannustimet, kuten kustannussäästöt ja lainsäädäntö. (Harmaala & Jallinoja 2012, 58–71.) Yrityksen vastuullisuustyötä voi myös ohjata erillinen ympäristöstrategia; kuitenkin ympäristöstrategiaa ei yleensä ole erikseen määritelty, vaan se on kiinteä osa liiketoimintastrategiaa. Ainoastaan niillä toimialoilla, joilla ympäristöasioiden johtamisen merkitys on suuri, erillisen ympäristöstrategian laatiminen saattaa olla perusteltua. Useimmiten kestävä kehitys toteuttavan vastuullisen liiketoiminnan on suositeltavaa olla kiinteä ja erottamaton osa koko liiketoimintastrategiaa, jolloin strategiasta johdetut päämäärät ja tavoitteet ja näistä vuorostaan saatavat toimintasuunnitelmat ja -ohjeet ovat varmemmin vastuullisella pohjalla. (Pohjola 2003, 40–42.)

Yrityksen ilmastovastuullinen toiminta vaatii ensinnäkin ymmärtämystä ilmastonmuutoksesta ja muutoksen hillinnän keinoista. Toiseksi yrityksen koko henkilöstön sitoutuneisuus ja motivointi ilmastomyönteiseen työhön on tärkeää. Kolmanneksi yrityksellä ja sen henkilöstöllä on oltava käytössään välineitä ilmastomuutoksen hillinnän toteuttamiseen. Ilmastovastuullisten toimintojen ohjaus tarvitsee hallintajärjestelmän, ja yrityksen johtamiskäytäntöjen on oltava motivoivia ja osaamista jakavia. (Virtanen & Rohweder 2011, 301–302.) Samoja periaatteita voidaan soveltaa kokonaisvaltaiseen yritysvastuun työhön. Vastuullisuuden ollessa todellinen osa liiketoimintastrategiaa yrityksellä on asetettuja tavoitteita ja sovittuja mittareita taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun jatkuvaan kehittämiseen (Harmaala & Jallinoja 2012, 77). Epstein (2008, 64–67) on jakanut vastuullisen liiketoiminnan kehittymisen ja kehittämisen kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa yritys toimii viranomaissäännösten asettaman minimitason

mukaisesti ja pyrkii näin minimoimaan toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Toisessa vaiheessa yritys toteuttaa vastuullisuutta toiminnassaan ja saavuttaa näin kilpailuetua; organisaatiossa pyritään resurssitehokkuuteen ympäristöohjelman avulla ja esimerkiksi elinkaariarviointia hyödyntämällä. Kolmannessa vaiheessa vastuullisuus on osa yrityksen jokapäiväistä toimintaa, jossa pääpaino on ennakoinnissa viranomaissäännösten muutoksiin reagoinnin sijaan. Yritys on saavuttanut kilpailuetua ja uusia tuottomahdollisuuksia toteuttamalla liiketoiminnassaan vastuullisuutta menestyksekkäästi ja kokonaisvaltaisesti (Virtanen & Rohweder 2011, teoksessa Virtanen & Rohweder 2011, 300–301).

Kuvio 1. Kestävän kehityksen kolme osa-alueita ovat keskinäisissä riippuvuussuhteissa, ja ne muodostavat perustan yritys vastuun määrittelylle (Harmaala & Jallinoja 2012, 17)

Vastuullisen yritystoiminnan käsitteelle voidaan käyttää useampaa eri viitekehystä, joilla on eri painotukset vastuullisuuden osa-alueille. Marshall ja Toffel (2005, 673–676) ovat luoneet vastuullisuushierarkian, jonka eri tasoille voidaan sijoittaa vastuullisuuteen liittyviä aiheita. Hierarkian tasolle 4 sijoittuvat aiheet ovat luonteeltaan elämänlaatua hei-

kentäviä tai ristiriidassa muiden arvojen ja uskomusten kanssa: vaikka nämä aiheet ovatkin tärkeitä, ne eivät kuulu kestävän kehityksen periaatteen mukaiseen vastuullisuuden vaan vesittävät kestävän kehityksen käsitettä ja vievät huomiota tärkeämmiltä aiheilta. Vastuullisuushierarkialla on selvä yhtäläisyys Maslow'n tarvehierarkian kanssa. (Marshall & Toffel 2005, 673–676.) Ruotsalainen The Natural Step on vuonna 1989 perustettu voittoa tavoittelematon organisaatio, jonka luoma vastuullisuuden kehittämisohjelma keskittyy eritoten ympäristövastuun ja sosiaalisen vastuun parantamiseen ja liittämiseen osaksi liiketoimintastrategiaa samalla parantaen taloudellista tulosta. The Natural Step on kehittänyt valmiit työkalut organisaation käytettäväksi toiminnan arvioinnissa ja vastuullisuuden kehittämisessä. (The Natural Step a; The Natural Step b.) The triple bottom line on John Elkingtonin kehittämä käsite yrityksen taloudellisen, ympäristöllisen ja sosiaalisen tuloksen raportointiin ja tarkasteluun: tarkastelussa keskitytään kolmeen P:hen, jotka tulevat sanoista people, planet ja profit eli ihmiset, planeetta ja tuotto. Kun kaikki kolme ovat tasapainossa, yritystoiminta on vastuullista eli sosiaalisesti oikeudenmukaista, ekologisesti kestävä ja taloudellisesti kannattavaa. (Henderson & McIlwraith 2013, 10.) Chiras (2006, 18) painottaa ympäristönsuojelun merkitystä kestävän kehityksen määrittelyssä, sillä hänen mukaansa ympäristö ja luonnonvarat ovat ensiarvoisen tärkeitä sekä nykyisen että tulevien sukupolvien tarpeiden täyttämiseksi: kaiken tarvitsemansa ihmiskunta saa luonnosta ja luonnonresursseja hyödyntäen.

2.1 Taloudellinen vastuu

Vastuullisesti toimiva yritys on taloudellisesti kannattava: ilman taloudellista kannattavuutta yritys vastuun muiden osa-alueiden, sosiaalisen ja ympäristövastuun, menestyksensä toteuttaminen on vaikeaa (EK 2014). Yritys vastuun toteuttaminen onnistuneesti edellyttää, että yrityksen taloudellinen kannattavuus, toiminnan tehokkuus ja kilpailukyky ovat kunnossa (Harmaala & Jallinoja 2012, 18). Yrityksen on myös kyettävä vastaamaan omistajiensa tuotto-odotuksiin ja kannattavuustavoitteisiin (Epstein 2008, 39).

Vastuullinen yritystoiminta pitää sisällään ajatuksen yrityksen toimintakykyisyyden takaamisesta erityisesti pitkällä aikavälillä. Yrityksen päätöksenteossa voi tulla vastaan tilanteita, joissa taloudellisen tuloksen maksimointi lyhyellä aikavälillä voi sulkea pois

pitkällä aikavälillä tulosta tuottavia vaihtoehtoja. (Pohjola 2003, 15–16.) Tällöin on tarkasteltava eri vaihtoehtoja kokonaisvaltaisesti vastuullisuuden eri elementtien avulla ja pohdittava, onko päätöksenteossa painotettava pitkän aikavälin ratkaisuja vai riittäkö nopea tuloksenteke. (Harmaala & Jallinoja 2012, 18.) Kokonaisvaltainen yritysvastuun toteuttaminen tuo kustannussäästöjä tehostamalla resurssien käyttöä ja edistää tuottavuutta parantuneella yritysmaineella (Epstein 2008, 55). Monet eri toimet esimerkiksi työtyytyväisyyden ja -viihtyvyyden parantamiseksi saavat aikaan kustannussäästöjä pidemmällä aikavälillä, vaikka niihin vaaditaankin yrityksen taloudellista panosta ilman suoraa lyhyen aikavälin tuotto-odotusta: samalla myös toteutetaan yritysvastuun sosiaalista osa-aluetta (Harmaala & Jallinoja 2012, 59).

Taloudellisen vastuun määrittelyssä lähtökohtana ovat lainsäädäntö ja viranomaismääräykset, jotka asettavat vähimmäistason taloudellisen vastuun toteuttamiselle. Tämän lisäksi taloudellisessa vastuussa on osana se vaikutus, joka yrityksen toiminnalla on sidosryhmille taloudellisen hyvinvoinnin luojana. Omistajille maksettavat osingot, henkilöstölle maksettava palkka, alihankkijoille maksettavat ostolaskut sekä yhteiskunnalle maksettavat verot ja työnantajamaksut ovat esimerkkejä yrityksen ympärilleen levittämästä taloudellisesta hyvinvoinnista, jossa hyötyä on siirtynyt yrityksen sidosryhmille. (Harmaala & Jallinoja 2012, 18–19; Pohjola 2003, 15.) Erityisesti taloudellisen vastuun elementtiin liittyy kahden käsitteen, kasvun ja kehityksen, erottaminen toisistaan. Taloudellinen kasvu ei voi jatkua loputtomiin luonnonvarojen ollessa rajallisia ja ihmiskunnan kulutuksen ylittäessä maapallon uusiutumiskyvyn; tämän takia olisikin hyväksyttävä, että kasvu on rajallista ja siirryttävä jatkuvan kasvun tavoittelusta jatkuvaan parantamiseen. Kehitys on laadullista parantamista esimerkiksi resurssitehokkuutta tavoittelemalla. (Chiras 2006, 24–25.)

2.2 Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun toteuttamisessa tarkastelun kohteena ovat ne ihmiset ja yhteisöt, jotka ovat yrityksen toimien vaikutuspiirissä, asiakkaiden lisäksi varsinkin henkilöstö. Sosiaalisesti vastuullisesti toimiva yritys huolehtii henkilöstönsä hyvinvoinnista, takaa turvallisen työympäristön ja varmistaa, että henkilöstöllä on tehtäviinsä tarvittava osaaminen. (EK 2014; Pohjola 2003, 16.) Henkilöstön korkea hyvinvointi parantaa

työn tehokkuutta ja tuloksellisuutta sekä henkilöstön motivoituneisuutta ja jatkuvaa kehittymistä. Näin edistetään yrityksen toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Samalla henkilöstö tulisi nähdä toiminnan keskeisenä voimavarana pelkän kuluerän sijaan. Yrityksen liiketoimintastrategian suunnittelussa hyvinvoiva henkilöstö on tärkeä voimavara, jota ei yrityksissä aina ole osattu hyödyntää täysipainoisesti. (Viitala 2009, 65, 212.) Henkilöstöön ja henkilöstön hyvinvointiin panostava yritys tekee pitkän aikavälin sijoituksia, jotka hyödyttävät sekä yritystä, henkilöstöä että yhteisöä. Näin edistetään ja parannetaan työhyvinvointia samalla toteuttaen sosiaalista vastuuta (Epstein 2008, 39).

Viranomaissäännökset ja työehtosopimukset asettavat minimitason henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi, työturvallisuuden parantamisessa ja henkilöstön osaamisen kehittämiseksi. Sosiaalisesti vastuullinen yritys pyrkii edistämään näitä henkilöstöjohtamisen eri osa-alueita yli lainsäädännön saneleman vähimmäistason. Perinteisesti Pohjoismaissa on työelämän säännöksistä sovittu keskitetysti kolmikantaneuvotteluilla. (Harmaala & Jallinoja 2012, 20.) Suomessa on myös herännyt kysymys kolmikantamallin toimimattomuudesta ja halusta siirtyä joustavampaan malliin, kuten Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA:n toimitusjohtaja Vesa Vihriälä on todennut (EVA 2013, 2). Hyvinvointivaltioissa monet sosiaalisen vastuun tuomat velvollisuudet on säädelty lailla, ja vastuu perustuu joko keskitettyyn malliin, jolloin julkisen sektorin vastuulla on velvollisuuksien hoito, tai yritysten vapaaehtoiseen toimintaan. Kehittyvissä maissa sosiaalisen vastuullisuuden kysymykset ovat perustavampaa laatua, kuten peruspalkkatason asettaminen ja lapsi- ja orjatyövoiman käytön ehkäisy. (Harmaala & Jallinoja 2012, 20.) Vastuullisesti toimiva yritys edellyttää kaikilta sidosryhmiltään ja alihankkijoiltaan sitoutumista kestäväen kehityksen periaatteisiin. Sosiaalisen vastuun noudattamisen todentaminen voi olla vaikeaa nykypäivänä, kun tuotteiden liikkuvuus globaaleilla markkinoilla on suuri. Tämän vuoksi sidosryhmävuoropuhelu ja yhteistyö alihankkijoiden kanssa ovatkin tärkeitä keinoja välillisen sosiaalisen vastuun toteuttamisessa. (Henderson & McIlwraith 2013, 166–167.)

Sosiaalisen vastuullisuuden vaikutukset ulottuvat yrityksen oman henkilöstön lisäksi välillisesti yrityksen muihin sidosryhmiin. Muita sidosryhmiä ovat yhteistyökumppaneiden ja alihankkijoiden henkilöstö, toimintaympäristön asukkaat ja muut yhteisöt, raaka-

aineiden tuottajat sekä yhteiskunnalliset sidosryhmät, kuten oppisopimussuhteessa olevat ja yrityksessä työharjoittelua suorittavat opiskelijat. (Harmaala & Jallinoja 2012, 20–21). Sidosryhmävuoropuheluilla yritys voi ylläpitää suhteita lähiyhteisöihinsä, tarjota sidosryhmille tietoa vastuullisuustyöstään ja luoda mahdollisuuden hyödyntää sidosryhmien asiantuntemusta vastuullisuustyön edistämiseksi (EK 2014). Yleishyödyllisten toimintojen, kuten kansalaisjärjestöjen, tukeminen kuuluu myös sosiaaliseen vastuuseen (Pohjola 2003, 16). Asiakkaille näkyvimmit sosiaalisen vastuun elementit ovat tuoteturvallisuus ja kuluttajansuojan kehittäminen sekä viestintä yrityksen toteuttamista vastuullisuustoimista (Harmaala & Jallinoja 2012, 21).

Vastuullisesti toimivan yrityksen sosiaalisen vastuun osa-alueessa on mukana myös kulttuurinen aspekti. Kuten muussakin sosiaalisessa vastuussa, kulttuurisessa elementissä tarkastelun lähtökohtana ovat asiakkaat, henkilöstö sekä muut sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät. Asiakkaiden kulttuurinen tausta voi asettaa vaatimuksia yrityksen liiketoiminnalle. Samalla asiakkaiden monimuotoisuus ja toimintaympäristön asukkaiden erilainen kulttuuritausta voivat luoda uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle. (Henderson & McIlwraith 2013, 74–75.) Monimuotoisuus työympäristössä luo uusia toimintamalleja ja menetelmiä työhön, ja uusia liiketoiminnan innovaatioita voi syntyä monikulttuurisen henkilöstön tietoisella kehittämisellä (Viitala 2009, 308–309). Asiakkaiden ja henkilöstön erityistarpeiden huomioiminen voi olla osa matkailualan yrityksen sosiaalisen vastuun toteuttamista, kuten uskonnollisten juhlapyhien sekä eri syihin – uskonto, terveys, elämäkatsomus – perustuvien ruokavalioiden huomiointi (Henderson & McIlwraith 2013, 78–79).

2.3 Ympäristövastuu

Ympäristövastuullisesti toimiva yritys pyrkii kaikessa toiminnassaan valitsemaan ympäristön kannalta parhaan mahdollisen toimintatavan. Yritystoiminnan vaatimia aineellisia luonnonresursseja eli energiaa ja raaka-aineita käytetään säästäen ja tehokkaasti sekä vesiä, ilmaa ja maaperää suojellaan. Luonnon monimuotoisuuden säilyminen turvataan, toiminnasta syntyvien jätteiden ja päästöjen määrät pyritään minimoimaan, valitaan ympäristön kannalta parhaat ja kestävimmit käyttötavarat sekä kemikaalien käytöstä syntyvät terveys- ja ympäristövahinkoriskit ovat hallinnassa. (Harmaala & Jallinoja

2012, 22; Epstein 2008, 41.) Muiden vastuullisen yritystoiminnan osa-alueiden tapaan myös ympäristövastuussa lähtökohtana ovat viranomais määräykset ja lainsäädäntö, joita yrityksen on noudatettava. Vastuullinen yritys on kartoittanut oman liiketoimintansa ympäristövaikutukset niin, että tuotteen koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset pyritään pitämään niin vähäisinä kuin on mahdollista: ei pelkästään riitä, että yritystoiminnasta aiheutuvat jäte- ja päästö määrät minimoidaan (Pohjola 2003, 16).

Tuotteen koko elinkaaren aikaisten ympäristövaikutusten hallinta vaatii tiivistä yhteistyötä yrityksen sidosryhmien kanssa. Sidosryhmävuoropuhelu on yhä tärkeämpää yritysten verkottuessa ja toimintoja ulkoistettaessa. Välillisen ympäristövastuun hallinta on yhteistyökumppaneiden ympäristövaikutusten tiedostamista ja niiden hallintaa siltä osin kuin ne koskettavat yrityksen toimintoja. Yrityksen liiketoimintojen suunnitelmallinen ympäristövastuun varmistaminen ja yhteistyökumppaneiden kanssa käyty avoin vuoropuhelu ovat suuressa osassa tuotteen tai palvelun koko tuotantoketjun ympäristövastuullisuuden takaamiseksi. (Harmaala & Jallinoja 2012, 22; Pohjola 2003, 219–221.)

Yrityksen ympäristövastuullisuuden parantamisen yhteydessä nousee usein esiin kysymys ympäristönsuojelutyön taloudellisista kustannuksista: onko yrityksen kannattavaa, taloudellisesti tai muuten, panostaa ympäristönsuojeluun. Lovio ja Kuisma (2004, teoksessa Heiskanen 2004, 26–28) ovat esittäneet, että yksittäisen yrityksen ympäristönsuojelun parantuessa on mahdollisesti nähtävissä sekä välittömiä että välillisiä positiivisia vaikutuksia yrityksen taloudelliseen tulokseen ja että nämä vaikutukset näkyvät lyhyellä tai pitkällä aikavälillä (taulukko 1). Välittömistä lyhyen aikajänteen positiivisista vaikutuksista erityisesti nousee esiin resurssitehokkuus, jolla saadaan pienennettyä yrityksen tarvitsemää resurssivirtaa – energia ja raaka-aineet – ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja, teknologioita tai tuotteita (Lovio & Kuisma 2004, 26–28). Holden (2008, 198) esittää samansisältöisen arvion ympäristöasioiden hallintajärjestelmän käytön positiivisista vaikutuksista:

- ympäristöriskien (taloudellisen vahingonkorvausvastuun) tiukempi hallinta
- kohentuneet yrityksen asiakassuhteet
- kustannussäästöt jokapäiväisessä toiminnassa
- parantuneet suhteet sijoittajiin ja rahoittajiin sekä

– luonnonresurssien parantunut tila ilman viranomaisohjausta.

Taulukko 1. Yrityksen parantuneen ympäristönsuojelun mahdollistamat positiiviset vaikutukset yrityksen taloudelliseen tulokseen (Lovio & Kuisma 2004, teoksessa Heiskanen 2004, 27, sovellettu).

	Välittömät tekijät: pienenevät kustannukset, suuremmat kasvumahdollisuudet	Välilliset tekijät: parantunut imago, kasvanut kysyntä, henkilöstön motivaatio
Lyhyt aikajänne	• Resurssitehokkuus • Viranomaismaksujen ja ympäristönsuojelukustannusten pienentäminen • Ympäristöriskien hallinta	• Kysyntä lisääntyy ympäristöystävällisille tuotteille • Sijoittajien ja rahoittajien halu välttää riskialttiita yrityksiä
Pitkä aikajänne	• Kiristyvien viranomaissäännösten ennakointi • Kasvupotentiaalin takaaminen (resurssien riittävyyden varmistaminen, tulevien päästörajojen alittaminen)	• Yrityksen positiivisen maineenhallinnan vaikutus sidosryhmien päätöksentekoon • Henkilöstön motivointi ja rekrytointi • Omaehtoinen toiminta tuleviin viranomaissäännöksiin vaikuttamiseksi

Resurssitehokkuus eli materiaali- ja energiatehokkuus on resurssien käyttöä kestäväällä tavalla ja niiden ympäristövaikutukset minimoiden niin, että voidaan luoda enemmän vähemmällä. Resurssitehokkuuden käsitteen osana on resurssien käytön tehostaminen, tuotteiden kierrätys ja uudelleenkäyttö sekä jätteiden kierrätys ja uudelleenkäyttö. Resurssitehokkuudessa makrotason toiminnan parantamisen keinoja ovat elinkaaristen kustannusten tarkastelu, hankintaketjun läpinäkyvyyden tehostaminen sekä tiedottaminen omista säästötoimista alan muille toimijoille. (Koskela ym. 2013, 18, 24.) Resurssitehokkuus on lähes synonyymi ekotehokkuudelle, joka myös tarkoittaa suuremman hyötymäärän tuottamista vähemmistä luonnonvaroista. Ekotehokkuudella saadaan pienennettyä ympäristöön kohdistuvaa päästö- ja jätekuormitusta tavalla, joka samalla luo

mahdollisuuksia uudelleenrakentamiselle (Autio & Lettenmeier 2002, 4). Ekotehokkaasti toimiva yritys toteuttaa osittain ympäristövastuutaan noudattamalla ekotehokkuuden kolme periaatetta: kuluttamalla harkiten ja säästeliäästi, käyttämällä hankkimansa resurssit tehokkaasti ja suosimalla uudelleenkäyttöä sekä kierrättämällä (Asikainen 2006, työssä Rahikainen & Ronigkeit 2008, 7).

3 Ympäristömerkit sekä ympäristöasioiden hallintajärjestelmät ja raportointimallit

Ympäristömerkkien käytöllä tuotteissa on yrityksille kaksi merkitystä. Ensinnäkin ympäristömerkkien avulla voidaan yrityksessä hallita sen tuottamien tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksia. Toiseksi ympäristömerkillä saadaan kerrottua tuotteen suhteellisesti pienemmästä ympäristöstä kuormittavasta vaikutuksesta. Merkeillä pyritään helpottamaan kuluttajien ostopäätösten tekoa ja vaikuttamaan markkinoihin tuomalla tarjolle enemmän ympäristöä säästäviä tuotteita. Hankaluutena on, että suurin osa merkinnöistä on ei-virallisia merkkejä, joiden kehittäjinä voi olla jokin yhdistys, tuotteen valmistava yritys tai merkinnän myöntävä epävirallinen taho. (Harmaala & Jallinoja 2012, 136.) Kuluttajalle voi tuottaa vaikeuksia ottaa selvää kunkin merkinnän tarkasta sisällöstä ja myöntämisperusteista, mikä hankaloittaa eri merkkien keskinäistä vertailua. Virallisilla ympäristömerkeillä on niiden käyttöä hallinnoiva viranomainen, joka tarkistaa merkkien kriteerit ja joka vastaa merkkien myöntämisestä. (Helsingin kaupunki 2012.) Ympäristömerkkien tapaisia erilaisia epävirallisia merkintöjä on tarjolla myös hotelleille: esimerkiksi Hotelzon Online -varausjärjestelmään liittyneen hotellin on mahdollista hankkia toiminnallisuus, jolla se pystyy saatavuushauissa erottumaan muista hotelleista vihreällä jalanjälki-ikonilla ja joka antaa tilaa viestiä hotellin vastuullisuustoimista sisältäen hiilijalanjälkilaskurin (Hotelzon 2012). Myös Ekokompassi on ilman virallisen ympäristömerkin statusta: se on HSY:n alaisen Ilmastoinfon hallinnoima (Ekokompassi b). Suomessa on virallisten ympäristömerkkien, Joutsenmerkin ja EU-ympäristömerkin, lisäksi käytössä Ekokompassi, Green Start, Green Key, Energiatoteutus- ja Green Office. Ahvenanmaalla on maaliskuussa 2014 käynnistetty projekti Green Key -ympäristömerkin saamiseksi maakunnan majoitusliikkeille (Green Key 2014).

Ympäristömerkkien lisäksi tuotteilla voi olla merkintä siitä, että tuotanto on tapahtunut eettisesti kestäväällä tavalla eli sosiaalisen vastuun elementtiä toteuttaen. Näitä merkkejä ovat esimerkiksi useimmille kuluttajille tutut Rainforest Alliance, Reilu kauppa eli Fairtrade ja UTZ Certified. Kullakin merkinnällä on oma organisaationsa, joka valvoo merkin käyttöä sekä sertifioi tuotteita ja verifioi tuottajia merkin kriteerit täyttäviksi. Reilu kauppa- ja UTZ Certified -merkinnöillä on vahva sosiaalisen vastuullisuuden aspekti,

vaikka kestävän kehityksen kaikki kolme periaatetta ovat mukana kummankin eettisen tuottamisen merkinnöissä. (Harmaala & Jallinoja 2012, 140.) Eettisten merkintöjen lisäksi useimmille kuluttajille tuttuja ruokatuotteiden merkkejä ovat luomumerkit, joilla merkitään luonnonmukaisesti viljeltyt kasvit sekä eläinperäiset tuotteet raaka-aineenaan kotieläimet, jotka ovat viettäneet lajityypillistä elämää ja syöneet luomurehua (Helsingin kaupunki 2012). Muita merkintöjä on runsaasti: esimerkiksi Hyvää Suomesta -joutsenlippu, Avainlippu ja Puhtaasti kotimainen -merkki viestivät tuotteen ainakin jonkinasteisesta kotimaisuudesta (Harmaala & Jallinoja 2012, 139).

Reilu kauppa -merkintä kertoo, että järjestelmään liittyneelle tuottajalle maksetaan raaka-aineesta takuuhinta. Takuuhinnalla katetaan ympäristön ja ihmisen kannalta kestävän ja vastuullisen tuotannon kustannukset. Reilun kaupan merkki varmistaa, että suurtilojen työntekijöillä on inhimilliset työolot, lakien mukainen minimipalkkaus ja oikeus liittyä ammattiyhdistykseen. Reilun kaupan tuottajille maksettava Reilun kaupan lisä hyödyttää koko yhteisöä, sillä se on tarkoitettu työyhteisön kehittämishankkeisiin: lisäkäytöstä päättää koko yhteisö. Järjestelmään liittyneet tuottajat ovat myös sitoutuneet lapsityövoiman hyväksikäytön ehkäisyyn sekä siihen, että viljelytuotanto on ympäristön kannalta kestävää ja luonnon monimuotoisuuden varmistavaa. (Reilu kauppa ry 2011.) Vaikka jollakin tuotteella olisikin Reilun kaupan merkintä, tuote ei välttämättä ole ekologisesti kestävä. Esimerkiksi Reilun kaupan ruusut viljellään ulkomailla, ja rahdataan ilmateitse ja rekoilla ympäri maailmaa. (Suihkonen 2011.)

UTZ Certified -merkintä on käytössä kahvin, teen ja kaakaon viljelyssä. Tämän merkinnän saavat ne tuotteet, joiden tuotannossa on huomioitu kestävä kehitys: Viljelytuotanto on tehokasta, suunnitelmallista, dokumentoitua ja riskihallittua. Viljelysten työntekijöiden oikeudet ja työolot on taattu, ja heitä kohdellaan tasavertaisesti. Luonnon-suojelualueita kunnioitetaan ja metsien häviämistä pyritään estämään, lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö optimoidaan ja niiden käyttöä vähennetään sekä jätteidenkäsittely ja kierrätys järjestetään tehokkaaksi. Lapsityövoiman käyttö on kielletty, koulutuksen merkitystä korostetaan ja työntekijöillä on oltava äitiyslomaa. (UTZ Certified 2014.)

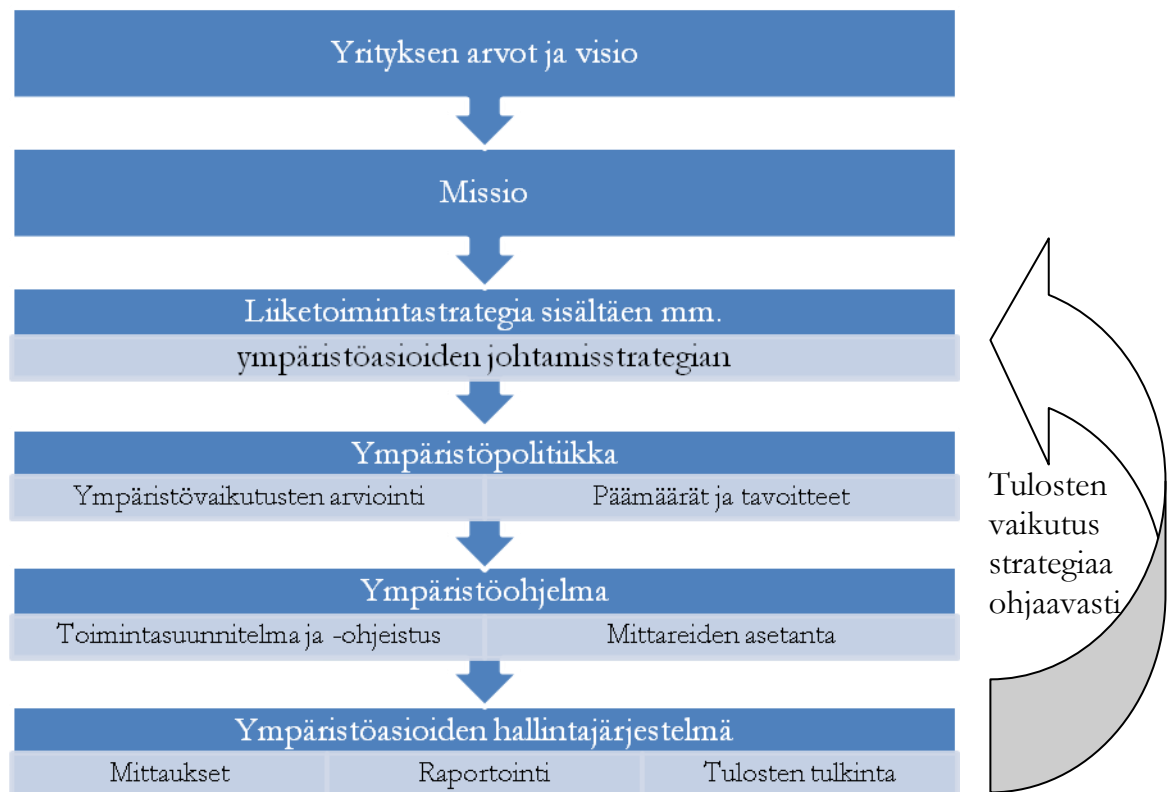
3.1 Ympäristöasioiden hallinta ja ympäristöjärjestelmät

Ympäristöasioiden johtaminen yrityksessä on mahdollista ympäristömerkkien avulla. Ympäristömerkkien lisäksi on olemassa erityisiä ympäristöhallintajärjestelmiä, joista Suomessa tunnetuimmat ovat kansainvälinen ISO 14001 -standardi ja EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) -järjestelmä (Harmaala & Jallinoja 2012, 108). EMAS-järjestelmä pohjautuu EU:n asetukseen n:o 1221/2009, ja siinä ovat osina ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä ja EMAS-selonteko eli ympäristöasioiden raportti. (Ymparisto 2014.) EMAS-järjestelmää noudattava yritys siis viestii ympäristöasioidensa hallinnasta julkisella ympäristöasioiden selonteolla sen lisäksi, että sen ympäristöjohtaminen on ISO 14001 -standardin mukaista. Muitakin eroja on, esimerkiksi EMAS edellyttää alkukartoitusta, henkilökunnan aktiivista osallistumista ympäristöhallintajärjestelmän käyttöönotossa ja säännöllistä auditointia. Ympäristöhallintajärjestelmien tuomat edut yrityksen liiketoimintaan ovat hyvin pitkälti samoja kuin taulukossa 1 esitetyt yrityksen kohentuneen ympäristönsuojelun tuomat edut ovat. (Weiss & Bentlage 2006, 31–33; 21).

Yrityksen ympäristöhallintajärjestelmä eli ympäristöjärjestelmä voi olla sertifioitu, jolloin järjestelmän ehtojen ja vaatimusten täyttymisen on todennut yrityksen ulkopuolinen sertifioija. Sertifiointin yhteydessä ulkopuolinen tarkastaja tutustuu yrityksen ympäristöhallintajärjestelmän dokumentointiin ja yrityksen toimintaan sekä haastattelee yrityksen työntekijöitä. Näillä toimilla varmistetaan, että yrityksen rakentama ja ylläpitämä ympäristöjärjestelmä on standardin tai esimerkiksi EMAS-järjestelmän tai ympäristömerkinnän kriteereiden mukainen. Ympäristöjärjestelmät eroavat virallisista ympäristömerkeistä siinä, että ympäristöjärjestelmissä ei ole valmiiksi määriteltynä kaikille yhteisiä vaatimuksia ympäristönsuojelun tasolle, vaan yritykset voivat itse laatia ympäristöohjelmansa. Saman sertifiointin voivat siis saada yritykset, joissa ympäristöasioiden johtaminen on hyvinkin eri tasoilla. (Lovio 2004, teoksessa Heiskanen 2004, 123–124.) ISO 14001 -standardin mukainen sertifikaatti ei ota kantaa yrityksen liiketoiminnan ympäristömyönteisyyteen eli myönnetty sertifikaatti ei millään tavalla todista, että yrityksen toiminta olisi ympäristöystävällistä. Esimerkiksi Belchatówin voimalaitos Puolassa käyttää energiantuotantonsa voimanlähteenä ruskohiiltä, ja se tuotti vuonna 2013 yli 37 Mtn hiilidioksidipäästöjä. Kyseisellä voimalaitoksella on ISO 14001 -sertifikaatti.

(Weiss & Bentlage 2006, 83; Spiegel Online 2014; PGE GiEK SA.) Vertailun vuoksi kerrottakoon, että koko Suomen kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2012 olivat 61,0 Mtn CO₂-ekvivalenttia (Tilastokeskus 15.5.2014).

Useimmille ympäristöhallintajärjestelmille yhteistä ovat tietyt perusosat, joille ohjelma rakentuu. Ensimmäisenä osana on ympäristöpolitiikka, jolla yritys ilmaisee ympäristötyönsä tärkeimmät päämäärät ja tavoitteet. Ympäristöpolitiikka on yrityksen ylimmän johdon hyväksymä ilmaisu sitoutumisesta ympäristötyöhön, ja ympäristöpolitiikka on oltava julkisesti saatavilla. Kaikkien yrityksen työntekijöiden on tiedettävä yrityksen ympäristöpolitiikka, joka pohjautuu viranomaissäännöksiin ja lain asettamiin minimivaatimuksiin. Ympäristöpolitiikkaan yrityksen olisi myös kirjattava ne ympäristövaikutukset ja -näkökohdat, jotka ovat yrityksen toiminnassa keskeisiä. (Weiss & Bentlage 2006, 47–50.) Ympäristöpolitiikassa olisi ilmaistava yrityksen sitoutuminen jatkuvaan parantamiseen. Ympäristöpolitiikka antaa lähtökohdan ympäristöohjelmalle, jossa määritellään yrityksen ympäristöasioiden johtamisen päämäärät ja tavoitteet. Ympäristöohjelman jalkauttaminen eli käytännön toiminnan ohjaus ja vastuunjako, henkilöstön koulutus ja motivointi sekä tiedottaminen ja dokumentointi ovat seuraava elementti ympäristöjärjestelmässä. Ympäristöohjelman toteutusta on seurattava ennalta määritellyillä mittareilla. (Harmaala & Jallinoja 2012, 109–110.) Tarvittaessa yrityksen toimintatapoja on muutettava ympäristöohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, mikäli poikkeamia havaitaan ja arvioidaan, että korjaustoimenpiteet ovat tarpeen (Virtanen & Rohweder 2011, teoksessa Virtanen & Rohweder 2011, 301–302). Ympäristöhallintajärjestelmää on myös tarkistettava eli auditoitava, jotta voidaan varmistua ympäristöpolitiikan toteutumisesta: auditointi voidaan toteuttaa sisäisesti ja tarvittaessa myös ulkoisesti. Osa sisäistä tarkistusta on yrityksen johdon katselmus, jolla samalla osoitetaan yritysjohdon aito sitoutuminen yrityksen ympäristöstrategiaan ja -työhön. (Lovio 2004, teoksessa Heiskanen 2004, 124.) Ympäristöasioiden johtamistyön osa-alueet on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Yrityksen ympäristöasioiden johtamisen osa-alueet (Pohjola 2003, 41–43, sovellettu)

Ympäristöasioiden hallintajärjestelmille on yhteistä tuotteen tai palvelun ympäristövaikutusten arviointi. Tunnetuin menetelmä on elinkaariarviointi (Harmaala & Jallinoja 2012, 128). Tuotteen elinkaariarviointi eli life cycle assessment (LCA) on menetelmä, jossa tuotteen ympäristövaikutukset arvioidaan ja analysoidaan. Tuotteen täydellistä elinkaarta tarkastellaan raaka-aineiden ja energian hankinnasta, resurssien käsittelystä ja kuljetuksesta lähtien aina tuotteen valmistukseen, jakeluun, käyttöön, uudelleenkäyttöön, huoltoon ja käytöstä poistoon saakka (Ymparisto 2013). Elinkaariarvioinnissa voidaan käyttää apuna kansainvälisiä ISO 14040 -sarjan standardeja, joissa elinkaariarviointi on jaettu neljään päävaiheeseen (Koskela, Sokka, Korhonen, Mattila, Soimakallio 2010, raportissa Antikainen, R. 2010, s. 16–17):

- arvioinnin tavoitteiden ja soveltamisalan rajaus
- ympäristövaikutusten inventaarioanalyysi
- inventaarioanalyysin tulosten käyttö vaikutusarvioinnissa ja
- saatujen tulosten tulkinta.

Elinkaariarviointi on työläydestään huolimatta eurooppalaisessa ympäristöpolitiikassa tärkein lähestymistapa ympäristövaikutusten arvioinnissa. Elinkaariarviointi on kaikkein kattavin ja tarkkuudeltaan paras menetelmä tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikaisten ympäristövaikutusten arvioinnissa. (Koskela ym. 2010, 42; Harmaala & Jallinoja 2012, 133.) Elinkaariarvioinnista on olemassa myös yksinkertaistettu malli, jossa keskitytään keskeisimpiin elinkaaren vaiheisiin ja ympäristövaikutuksiin. Yksinkertaistettu elinkaariarviointi sisältää kattavan mallin tavoin neljä vaihetta. (Harmaala & Jallinoja 2012, 132–133; Koskela ym. 2010, 19.)

Muita yrityksen tuote- ja palveluratkaisujen ympäristövaikutusten analysointikeinoja ja vaikutusten mittareita ovat erilaiset jalanjälkimittarit. Näistä jalanjälkimittareista kattavin on ympäristöjalanjälki, jolla pyritään yhdistämään elinkaariarvioinnilla saadut ympäristövaikutukset erilaisiin jalanjälkiin (Ymparisto 2013). EU:n komissio on antanut suosituksen, kuinka mitata ja tiedottaa tuotteen ympäristöjalanjäljestä (Product Environmental Footprint, PEF) ja organisaation ympäristöjalanjäljestä (Organisation Environmental Footprint, OEF) (Euroopan komissio 2014b ja Euroopan komissio 2014c). Ympäristöjalanjälki yhdistää elinkaariarvioinnissa havaitut eri ympäristövaikutukset erilaisiin muihin jalanjälkiin (Ymparisto 2013). Erilaisia muita jalanjälkiä ovat ekologinen jalanjälki, hiilijalanjälki ja vesijalanjälki. Ekologinen jalanjälki kuvaa sitä maa- ja vesipinta-alaa, joka tarvitaan jonkin tietyn yksikön – valtio, alue, yksilö, yritys, tuote – kuluttamien resurssien tuottamiseen ja sen synnyttämien jätteiden käsittelyyn. Ekologinen jalanjälki ilmaistaan hehtaareina tuottavan maan pinta-alaa. Ekologisen jalanjäljen laskennassa käytetään ainoastaan biomassapohjaisia resursseja ja jätteistä huomioidaan vain hiilidioksidi. (Ymparisto 2013.) Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan sitä kasvihuonekaasupäästöjen määrää, joka tuotteen koko elinkaaren aikana syntyy. Tämä päästö määrä muutetaan helpommin vertailtavaksi hiilidioksidiekvivalenteiksi eli hiilidioksidin määräksi kilogrammoina tai tonneina (Harmaala & Jallinoja 2012, 135). Vesijalanjälki, Hollannissa kehitetty Water Footprint Network (WFN), perustuu virtuaalisen veden käsitteeseen, joka tarkoittaa tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana kulutettua vesimäärää. WFN:n mukaan vesijalanjälki koostuu kolmesta osasta: sininen eli kulutettu pinta- ja pohjavesi, vihreä eli kulutettu sadevesi ja harmaa eli likaantunut vesi (Ymparisto 2013). Yksi mittareista on myös panos-tuotosmalli, jolla saadaan laskettua jonkin fyysisen tuotannon yksikön ekotase. Ekotaseessa listataan – tavanomaisen taseen tapaan – kaikki

yksikön panokset ja tuotokset halutulta ajanjaksolta, yleensä vuoden ajalta. Panoksiksi lasketaan yksikön käyttämät resurssit, kuten energia, raaka-aineet ja apuaineet, sekä osavalmisteet ja vesi. Tuotos-puolta taas edustavat tuotteet ja sivutuotteet, jätteet, päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut mahdolliset vaikutukset, kuten hukkalämpö ja melu. Ekotase ilmaistaan fyysisinä suureina, kuten massana tai jouleina. (Harmaala & Jallinoja 2012, 133.)

3.2 Raportointimalli GRI

Yritysvastuun – ei siis pelkästään ympäristövastuun – raportoinnin laajimmin hyväksyty ja käytetyin työkalu on GRI-ohjeistus eli Global Reporting Initiative -ohjeistus (Harmaala & Jallinoja 2012, 224). GRI syntyi voittoa tavoittelemattoman organisaation CERES:n (Coalition for Environmentally Responsible Economies) projektina, jonka tavoitteena oli aluksi ympäristöasioiden johtamisen ohjeistuksen luominen. Jo varhaisessa vaiheessa projekti laajeni, jolloin ohjeistukseen lisättiin sosiaalinen ja taloudellinen elementti sekä yrityskulttuuria, yrityksen liiketoimintastrategiaa ja yrityksen arvoja kuvaava hallinnollinen osa-alue. Nykyisin GRI toimii yhteistyössä muun muassa YK:n eri ohjelmien, kuten UNEP ja UN Global Compact sekä OECD:n (Organisation for Economic Co-operation and Development) ja kansainvälisen standardisoimisliiton ISO:n kanssa. Tällä hetkellä (huhtikuu 2014) käytössä oleva raportointiohjeistus G4 on vuodelta 2013. (GRI.)

GRI-ohjeistuksessa ovat mukana kaikille organisaatioille yhteinen yhteiskuntavastuuraportoinnin ohjeistus, toimialakohtaiset raportointiohjeet ja erityiskysymyksiä ohjaavat laskentaohjeet. Yhteiskuntavastuuraportoinnin osiota täydentävät tekniset laskentaohjeet. Ohjeistuksessa määritellään raportin sisältöön vaikuttavat tekijät ja tuotetun raportin laadulliset tekijät. Sisältöön vaikuttavia periaatteita ovat yrityksen omistajatahon tavoitteet ja päämäärät, jotka vaikuttavat laadittavan raportin sisältöön. Sisältöperiaatteisiin kuuluu myös yrityksen yhteiskuntavastuullisen toiminnan tarkastelu vastuullisuuden toimintakentässä eli kuinka yritys toimissaan vaikuttaa tai pyrkii vaikuttamaan taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöolosuhteisiin paikallisella, kansallisella ja globaalilla tasolla. Raportin on sisällettävä yrityksen toiminnan kannalta merkittävät vaikutuskohdeet ja ne tekijät, jotka huomattavassa määrin vaikuttavat omistajatahon päätöksente-

koon. Sisällöllisesti raportoinnin on myös oltava kattavuudeltaan riittävä. GRI-ohjeistuksen mukaisesti laadittu yhteiskuntavastuun raportti täyttää ennalta asetetut laatuvaatimukset. Raportin laadun varmistamisessa periaatteina ovat raportoitavan tiedon tasapuolisuus, vertailtavuus, täsmällisyys, oikea-aikaisuus, selkeys ja luotettavuus. GRI-raportoinnissa on kaksi tasoa, perusraportointi tai kattava. (GRI 2013, 16–18, 11.)

Raportointimallina GRI on raskas ja työläs toteuttaa varsinkin pk-yrityksissä, joiden toiminnassa korostuu resurssien rajallisuus. GRI-raportoinnin vaatima aineisto kerätään kuten vuosittaiseen tavalliseen tilinpäätökseen. GRI:n tapaan Elkingtonin kehittämän triple bottom line -käsitteen mukaisessa raportoinnissa on huomioitava liiketoiminnan kaikki osa-alueet vastuullisuuden kannalta: tulokset kerrotaan taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristölliseen suoriutumiseen perustuen (Harmaala & Jallinoja 2012, 229). Ympäristömerkeillä on kullakin oma valmis vuosittaisen raportoinnin mallinsa, joka kattaa yrityksen ympäristövastuullisuuden osa-alueen. Kokonaisvaltaiseen yritysvastuun raportointiin soveltuvia raportoinnin työkaluja voivat GRI:n lisäksi olla esimerkiksi balanced scorecard, johon on lisätty vastuullisuuden tarkastelemiseksi tarvittavat mittarit eli key performance indicators (KPI:t), tai ISO 14001 -standardin mukainen raportti (Henderson & McIlwraith 2013, 226, 230).

3.3 Viralliset ympäristömerkit

Suomessa virallisia ympäristömerkkejä ovat Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki ja Euroopan Unionin ympäristömerkki, EU-ympäristömerkki eli EU-kukka (kuviot 3 ja 4). Nämä molemmat ympäristömerkit ovat Suomessa Motiva Services Oy:n Ympäristömerkintä-yksikön hallinnoimia. Virallisissa ympäristömerkeissä on eri tuoterhyhmille laadittu kullekin omat kriteerinsä, jotka ottavat huomioon tuotteen ympäristövaikutukset tuotteen koko elinkaaren ajalta. Kriteerit laaditaan asiantuntijatyöryhmissä, jotka arvioivat vaatimuksia uudelleen 2–5 vuoden välein kriteerien hyväksymisestä. Vaatimuksia asetetaan ympäristövaikutusten lisäksi tuotteen turvallisuudelle, laadulle ja toimivuudelle, jotka eivät saa huonontua ympäristömerkintäkriteerien täyttymisen seurauksena. Sekä EU-ympäristömerkki että Joutsenmerkki ovat määräaikaaisia, ja ympäristömerkinnän vaatimusten muuttuessa merkinhaltijoiden on haettava merkkiä uudelleen.

(Motiva Services Oy a; Motiva Services Oy b; Motiva Services Oy c; Motiva Services Oy e; Helsingin kaupunki 2012.)

Joutsenmerkki on pohjoismainen ympäristömerkki, joka on perustettu vuonna 1989 Pohjoismaiden ministerineuvoston toimesta (Nordic Ecolabelling). Merkinällä pyritään edistämään kestävä kehitystä ja ohjaamaan kuluttajien ostopäätöksiä ympäristön kannalta viisaampaan suuntaan. Lisäksi merkki toimii kannustimena valmistajille ja palveluntuottajille, joita ohjataan tarjoamaan ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja. Merkki myönnetään tuotteille, jotka täyttävät tuotteen koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset huomioivat kriteerit. Nämä kriteerit laativat asiantuntijatyöryhmät, joita on kussakin Pohjoismaassa. Kriteerejä tarkennetaan tavallisesti 3–5 vuoden välein. (Motiva Services Oy c.) Tällä hetkellä Joutsenmerkin kriteerit ovat olemassa 63 tuoteryhmälle, myös majoitusliikkeille (huhtikuu 2014). Majoitusliikkeiden kriteerit ovat nimeltään Hotellit, ravintolat ja kongressikeskukset 4.0, jotka ovat voimassa 1.12.2018 saakka ja jotka korvaavat 30.6.2015 vanhentuvan Hotellit ja retkeilymajat 3.5 - kriteeristön. (Nordic Ecolabelling; Motiva Services Oy e.) Joutsenmerkki on yksi tunnetuimmista ja arvostetuimmista ympäristömerkeistä: sen tunnettuus on yli 90 prosenttia Pohjoismaassa (Nordic Ecolabelling), Taloustutkimuksen Brändien arvostus 2013 - tutkimuksessa Joutsenmerkki oli Suomessa neljänneksi arvostetuin brändi (Taloustutkimus Oy 2014), ja se on maailman kymmenen tunnetuimman ympäristömerkin joukossa (Pohjoismaiden ministerineuvosto 2012).

Kuvio 3. Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki (Miljömärkning Sverige AB a)

EU-ympäristömerkki eli EU-kukka on ympäristömerkkijärjestelmä, jolla jäsenmaat pyrkivät vähentämään kulutuksen ja tuotannon kielteisiä ympäristö-, terveys-, ilmasto- ja

luonnonvaravaikutuksia sekä edistämään ympäristönsuojelullisesti korkealla tasolla olevien tuotteiden myyntiä. Merkki on käytössä EU-maiden lisäksi Islannissa, Liechtensteinissa ja Norjassa. Merkki luotiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella vuonna 1992, ja jokaisessa jäsenmaassa on oma organisaationsa, joka valvoo merkin käyttöä ja osallistuu merkin kehitystyöhön. Tavoiteasetanta EU-ympäristömerkillä on se, että vain 10–20 prosenttia kunkin tuoteryhmän tuotteista täyttää merkille asetetut vaatimukset, ja tällä tavalla vain ympäristön kannalta kaikkein parhaimmat tuotteet voivat saada merkinnän. Merkin vaatimukset tarkistetaan 2-5 vuoden välein ja kriteerien valmistelu tapahtuu Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunnassa. (Motiva Services Oy f; Motiva Services Oy h.) EU-ympäristömerkki on myönnetty yli 1400 yritykselle, ja merkin saaneet tuotteet ja palveluratkaisut on jaettu 33:een eri tuoteryhmään (huhtikuu 2014) (Motiva Services Oy i; Euroopan komissio 2014a).

Kuvio 4. EU-ympäristömerkki (Miljömärkning Sverige AB b)

3.4 Ekokompassi

Ekokompassi syntyi pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyöhankkeesta, kun vuonna 2008 käynnistettiin kolmevuotinen projekti pääkaupunkiseudun pienten ja keskisuurten yritysten ympäristöasioiden hallinnan vahvistamiseksi. Pilottivaiheessa kehitettiin pk-yrityksille sopiva kevennetty ympäristöasioiden johtamisjärjestelmä, Ekokompassi. Pilottivaiheen päättyessä Ekokompassi siirtyi pääkaupunkiseudun Ilmastoinfon alaiseksi palveluksi. (Ekokompassi b.) Ilmastoinfo perustettiin syksyllä 2010 jalkauttamaan kaupunkien ilmastostrategiaa seudun asukkaille ja yrityksille; Ilmastoinfo on toiminut vuoden 2013 alusta osana Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY:n toimintaa (Ilmastoinfo 2013). Ekokompassi on osa pohjoismaista yhteistyöverkostoa (Nordic Envi-

ronmental Network), ja Ekokompassin ympäristöjärjestelmän kehityksessä on säilytetty vastaavuus pohjoismaisen yhteistyöverkoston kriteereihin (Ekokompassi b).

Ekokompassin pohjana ovat kymmenen kriteeriä, jotka yrityksen on todistetusti täytettävä saadakseen sertifiointin Ekokompassin onnistuneesta toteutuksesta. Kun yritys on auditoitu Ekokompassiin, se saa Ekokompassin logon käyttöoikeuden, kuvio 5. Ekokompassin kymmenen kriteeriä myötäilevät virallisia ympäristömerkkejä sillä erolla, että mitään valmiita, toimialakohtaisia raja-arvoja esimerkiksi energian- ja vedenkulutuksen sekä jätemäärien suhteen ei ole asetettu. Kriteereissä ovat mukana esimerkiksi viranomaissäännöksiin tutustuminen ja niiden noudattaminen, ympäristöpolitiikan ja jätehuoltosuunnitelman luominen ja ympäristökatselmuksen tekeminen, vaarallisten jätteiden kirjaaminen ja käytössä olevien kemikaalien luettelointi sekä henkilöstön koulutus ympäristöasioihin. Lisäksi kaikista toimista ja valituista mittareista on vuosittain raportoitava Ekokompassia valvovalle taholle. (Ekokompassi c, 6-9.)

Kuvio 5. Ekokompassin logo (Hotel Arthur 2014a)

3.5 Muita ympäristömerkkejä Suomen majoitusliikkeissä

Green Start on Haaga-Perhon sekä Metsähallituksen ja matkailuyritysten yhteistyössä luoma päivän kestävä valmennusohjelma. Valmennuspäivän aikana matkailualan yritys saa tarvittavat työkalut ympäristötyön kehittämisen ja ohjeistuksen siitä, kuinka viestiä asiakkaille kestävästä kehityksestä myötäilevistä valinnoista omassa liiketoiminnassaan. Samalla yrityksen henkilöstö saadaan mukaan liiketoiminnan ympäristövastuun kehittämiseen. Valmennuspäivän aikana yritys aloittaa ympäristöasioidensa toimintasuunnitelman laatimisen. Toimintasuunnitelmassa on lueteltu yrityksessä jo tehdyt toimenpiteet vastuullisuuden edistämiseksi sekä kirjataan tehtävät toimet. Yritys sitoutuu vuodeksi eteenpäin kehittämään jotakin vastuullisen liiketoiminnan osa-aluetta, joka valitaan valmennuksessa annettavista kymmenestä vaihtoehdosta. Green Startissa korostuvat

käytännönläheisyys ja yrityksen oma aktiivisuus toiminnassa: Valmennuksessa tarkastellaan jo yrityksessä tehtyjä käytännön toimia ja pohditaan seuraavia askeleita ympäristövastuun toteutuksessa. Valmennus on vain yhden päivän kestävä, paljon jää siis yrityksen oman aktiivisuuden varaan. (Haaga-Perho.)

Green Key on vuonna 1994 Tanskassa perustettu vapaaehtoinen ympäristömerkintä, jonka tarkoituksena on edistää vastuullisuutta ja kestävästä kehitystä matkailussa sekä estää ilmastonmuutosta. Tähän pyritään antamalla Green Key -ympäristömerkintä niille matkailualan yrityksille, jotka täyttävät joko kansalliset tai kansainväliset Green Key -kriteerit. Vaatimukset on luotu niin, että ne ovat helpotajuisia, toteutettavissa matkailualalla ja todennettavissa tarkastuksin. (Green Key a.) Green Key on osa Foundation for Environmental Education (FEE) -säätiötä, joka on voittoa tavoittelematon organisaatio päämääränään vastuullisuuden lisääminen ympäristökouluttamisen kautta. FEE-säätiöllä on myös muita ympäristöohjelmia, joihin sisältyy myös toinen matkailualan ympäristömerkintä Blue Flag. FEE ja Green Key toimivat yhteistyössä YK:n alaisten järjestöjen, United Nations Environment Programme (UNEP) ja UN World Tourism Organization (UNWTO), kanssa. (FEE.)

Green Key -ympäristömerkintä on tällä hetkellä myönnetty noin 2400 toimipaikalle 44:ssä eri maassa, ja se on toimipaikkojen lukumäärällä laskettuna suurin majoitusliikkeiden ympäristömerkintä maailmanlaajuisesti (Green Key c; Green Key b). Suomessa ei vielä ole yhtään Green Key -ympäristömerkinnän saanutta majoitusliikettä, mutta Ahvenanmaalla on käynnistetty projekti Green Key -merkintöjen saamiseksi maakunnan majoituspalvelujen tarjoajille. Ahvenanmaan projekti on alkanut maaliskuussa 2014, ja huhtikuussa 2014 neljä ahvenanmaalaista toimipaikkaa aloittaa työn saadakseen Green Key -ympäristömerkinnän. Green Key:n ympäristömerkintä on kuviossa 6. (Green Key 2014.)

Kuvio 6. Green Key (Green Key c)

Kansallisilla energiatehokkuussopimuksilla Suomi pyrkii edistämään energiatehokkuutta ja tätä kautta vastaamaan niihin sitoumuksiin, joita Suomelle on asetettu kansainvälisissä sopimuksissa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Sopimukset ovat osa Suomen kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa, ja nämä vapaaehtoisuuteen perustuvat eri toimialueiden sopimukset ovat voimassa vuoden 2016 loppuun. (Energiatehokkuussopimukset 2014a.) Energiatehokkuussopimuksilla on tavoitteena saavuttaa yhdeksän prosentin suuruinen energiansäästö vuoteen 2016 mennessä siten, että tavoite on laskettu vuosien 2001–2005 keskimääräisestä energiankäytöstä. Toissijaisena tavoitteena sopimuksilla on lisätä uusiutuvien energiamuotojen käyttöä ja edistää energiatehokkaan teknologian käyttöönottoa. (Energiatehokkuussopimukset 2014b.) Energiatehokkuussopimus ei ole varsinaisesti ympäristömerkki, mutta sen tavoitteet ja päämäärät edistävät yritystoiminnan ympäristöystävällisyyttä ja vievät yrityksen liiketoimintaa ympäristövastuullisempaan suuntaan. Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n jäsenyrityksistä 58 on liittynyt mukaan energiatehokkuussopimukseen (tilanne huhtikuu 2014). Mukana on myös monia majoituspalvelujen tarjoajia. (MaRa ry.)

Green Office on WWF Suomen vuonna 2002 kehittämä kevennetty ympäristöohjelma, joka ohjaa käytännönläheisesti toimiston tavoittelemaan ekologisen jalanjälkensä pienentämistä ja kasvihuonekaasupäästöjensä vähentämistä. Green Officen kriteerit ovat pitkälti samansisältöisiä esimerkiksi Ekokompassin ja Joutsenmerkin kanssa: Organisaatiossa on nimettävä merkintävastaava ja -tiimi, organisaatiolle on laadittava ympäristöohjelma, organisaation energiansäästötoimenpiteillä on tavoiteltava kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, organisaation on noudatettava viranomaismääräyksiä jätehuollossaan ja vähennettävä jätteen määrää. Lisäksi organisaation on huomioitava ekologisuus hankintatoimissaan, tiedotettava ja informoitava henkilöstöään ympäristöohjel-

man ja -merkin puitteissa tehdyistä toimenpiteistä, tähdättävä jatkuvaan ympäristöasioiden parantamiseen sekä valittava ympäristöasioiden hallintaa kuvaavat mittarit ja raportoitava valittujen mittareiden tiedot vuosittain. Green Officen logon (kuvio 7) käyttöoikeutta valvoo paikallinen WWF -organisaatio. Green Office -ympäristömerkintä on kaikille toimistoille soveltuva ohjelma, joka on käytössä Suomessa 184 organisaatiossa ja 532 toimistossa. Green Office on levinnyt myös muihin maihin kansainvälisen WWF:n kautta, ja tällä hetkellä Green Office -ympäristömerkintöjä löytyy kymmenestä eri maasta 252:sta eri organisaatiosta (tilanne 17.10.2013). (WWF Suomi a).

Kuvio 7. Green Office –logo (WWF Suomi b)

4 Majoitusliikkeiden ympäristömerkinnät Suomessa ja pääkaupunkiseudulla

Suomessa valtaosa majoitusliikkeiden ympäristömerkinnöistä ovat Joutsenmerkkejä, jotka edustavat yli puolta kaikista olemassa olevista merkinnöistä. Tämänhetkiset majoitusliikkeiden Joutsenmerkki-sertifioinnit perustuvat vanhaan sertifikaattiin, joka vanhenee kesäkuussa 2015. Tiedot ympäristömerkinnän omaavista majoitusliikkeistä on tarkistettu kutakin ympäristömerkkiä hallinnoivan tahon sivuilta (tilanne 20.4.2014) eli Joutsenmerkin ja EU-ympäristömerkin sekä Ekokompassin ja Green Startin sivustoilta.

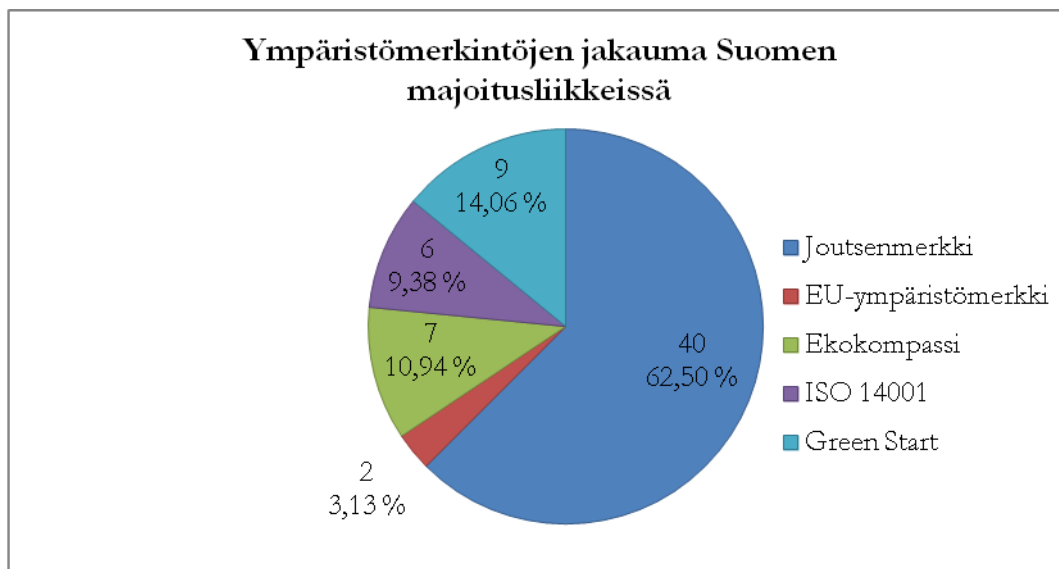
ISO 14001 -standardin mukaan sertifioinnin saaneita ympäristöjärjestelmiä ei löydy listattuna Suomen Standardisoimisliitto SFS ry:n sivuilta. SFS ei pidä yllä rekisteriä sertifioituista yrityksistä vaan akkreditoituilla sertifiointeja tekeville yrityksillä on kullakin oma rekisterinsä, ja että ISO 14000 -sarjan standardeja sertifioivia tahoja on Suomessa ”puolisen tusinaa” (Sahlberg 22.4.2014). Tarkistin sertifiointitiedot Inspecta Oy:n, VTT Expert Services Oy:n, Bureau Veritas Finlandin, AKM Consulting Oy:n, DNV GL Groupin ja SGS Inspection Services Oy:n verkkosivuilta. Lukuunottamatta SGS Inspection Services Oy:tä, myönnetyt sertifikaatit löytyivät edellä mainittujen toimijoiden verkkosivuilta (Inspecta Oy 2013; VTT Expert Services Oy 2014; Bureau Veritas Finland 2014; sertifiointi.com 2011; DNV GL Group).

Hilton Worldwiden kolme Suomessa toimivaa hotellia ovat ISO 14001 -standardin mukaisesti sertifioituja (Hilton Worldwide 2011). Sodexo Oy ilmoittaa verkkosivuillaan, että heidän ympäristöjärjestelmänsä vastaa ISO 14001 -standardien vaatimuksia ja että tämä sertifikaatti kattaa kaikki Sodexon toiminnot: näin ollen Sodexon kummassakin majoituspalveluja tarjoavassa toimipisteessä, Hämeenkyllän kartanossa ja Hotelli Kuningaantiessä, on ISO 14001 -standardin mukainen ja sertifioitu ympäristöjärjestelmä. (Sodexo.) Myös Suomen Urheiluopiston ja Vierumäki Country Clubin liiketoiminnan ympäristöjärjestelmä on ISO 14001 -sertifioitu (Vierumäki 2014).

Ympäristömerkintää vailla olevia hotelleja löytyy vielä monia. Monien yksityisomisteisten hotellien lisäksi esimerkiksi Sokos Hotellit viittä lukuun ottamatta ja Restel Oy:n hallinnoimat hotellit yhtä lukuunottamatta ovat ympäristömerkkiä vailla. Sekä Sokos

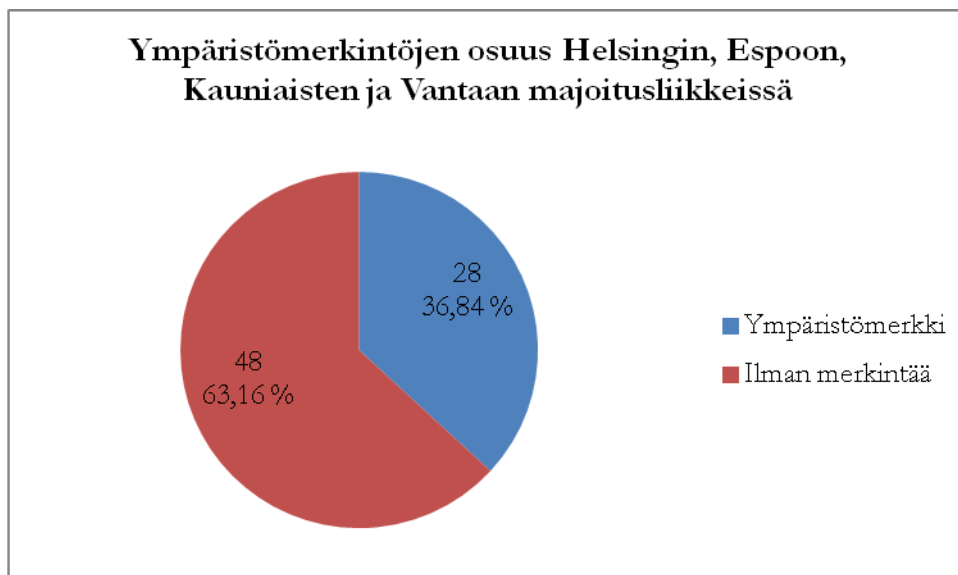
Hotelleissa että Restelin majoitusliikkeissä on käytössä ympäristöohjelma, mutta ohjelmia ei ole tarkastettu ja vahvistettu jonkin ympäristömerkin mukaisiksi. Sokos Hotellit osana SOK:a ovat koko osuuskaupan ympäristöohjeistuksen alaisia. Restel puolestaan kertoo verkkosivuillaan ympäristöohjelmansa perustuvan ISO 14001 -standardiin, mutta tätä järjestelmää ei vielä ole sertifioitu. Restel ilmoittaa tavoitteekseen hakea sertifioitua ympäristömerkkiä tulevaisuudessa, tarkentamatta kuitenkaan mitä ympäristömerkkiä. (Motiva Services Oy d; Sokos Hotels; Restel Oy.) Suomessa toimivista kansainvälistä ketjuista kaikki Scandic Hotels -ketjun hotellit ovat Joutsenmerkittyjä. Myös S-ryhmän operoimat Radisson Blu -hotellit ovat Joutsenmerkittyjä. Holiday Inn- hotelleilla ja Crowne Plaza Helsinki -hotellilla ei ole ympäristömerkintää, mutta ne ovat Restel Oy:n operoimia ja siten Restelin ympäristöohjelman piirissä.

Huhtikuussa 2014 ympäristömerkintöjä on Suomen majoitusliikkeistä yhteensä 64:llä, ja näistä ympäristömerkeistä 40 on Joutsenmerkkejä. EU-ympäristömerkki löytyy kahdelta majoituspalvelujen tarjoajalta. Ekokompassi -ympäristöjärjestelmä on olemassa seitsemässä hotellissa, ja Green Start -ympäristövalmennuspäivä on läpikäyty yhdeksän majoitusliikkeen osalta. Green Startin osalta on huomautettava, että Hullu Poro Oy on laskettu mukaan viiden majoitusliikkeen mukaan, vaikka Haaga-Perhon verkkosivuilla yritys on listattu yhtenä toimijana. Green Startin tiedot on myös poimittu verkkosivulta, joka on päivätty vuodelle 2011: Green Startin mukainen kehittäminen sitouttaa yritystä vain vuoden ajaksi. (Haaga-Perho 2011.). Ympäristömerkintöjen yhteismäärässä ovat mukana lisäksi ISO 14001 -standardin omaavat majoitusliikkeet. ISO 14001 -standardin mukainen sertifioitu ympäristöasioiden johtamisjärjestelmä on olemassa kuudessa majoitusliikkeessä. Kuviossa 8 on esitetty eri ympäristömerkintöjen keskinäinen jakauma Suomessa. Kaikista Tilastokeskukselle raportoivista majoitusliikkeistä alle kuudella prosentilla on siis jonkinlainen ympäristömerkintä (Tilastokeskus 17.4.2014).

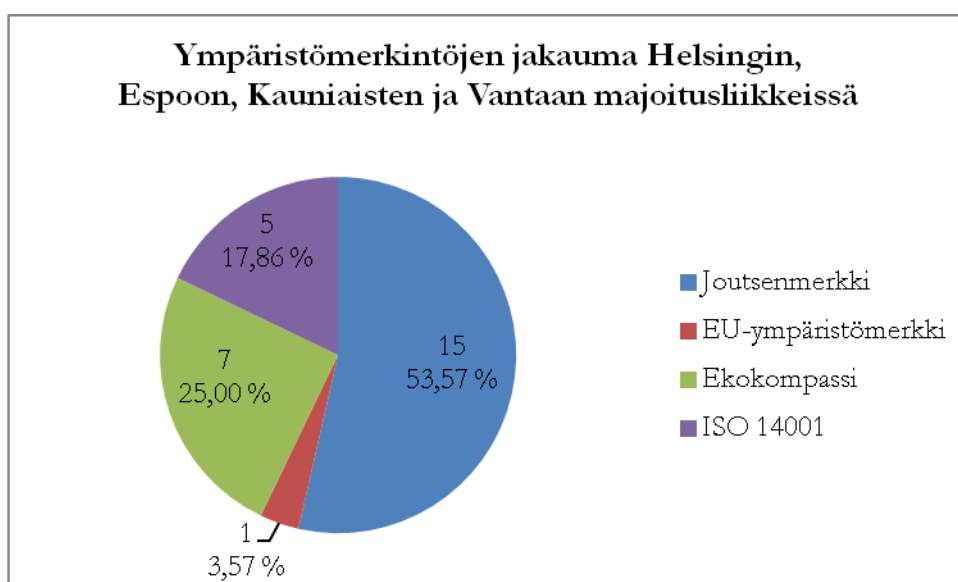
Kuvio 8. Ympäristömerkintöjen jakauma Suomen majoitusliikkeissä

Pääkaupunkiseudun majoitusliikkeiden tarkasteluun on otettu mukaan kaikki ne majoituspalveluja tarjoavat toimijat, joilla on vähintään 20 vuodepaikkaa. Tiedot toimijoiden lukumäärästä on poimittu Tilastokeskuksen helmikuun 2014 majoitustilastosta (Tilastokeskus 17.4.2014, 11). Jos halutaan verrata Tilastokeskuksen käyttämää majoituspalvelujen tarjoajien määrää esimerkiksi booking.comin sivuilta löytyviin lukuihin, ero on suuri: Helsingin kohdalla listataan 103 toimijaa ja vaikka listalta poistettaisiin alle 20 vuodepaikan yksiköt, saadaan vieläkin korkeampi luku kuin 54. Tämä selittynee sillä, että Helsingissä on suuri määrä toimijoita, jotka tarjoavat huoneistomajoitusta. Näistä huoneistomajoituksen tarjoajista osa on myös pieniä, esimerkiksi vain yhtä huoneistoa hallinnoivia toimijoita. (booking.com 2014.) Kuviossa 9 on nähtävillä, kuinka monella majoitusliikkeellä Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla on ympäristömerkki. Kun mukaan otetaan kaikki pääkaupunkiseudun majoituspalvelujen tarjoajat ja laskeetaan ympäristömerkittyjen majoitusliikkeiden osuus, saadaan siltikin tulokseksi, että noin viidesosalla pääkaupunkiseudun majoitusta tarjoavista tahoista on jonkin ympäristömerkin käyttöoikeus.

Kuvio 9. Pääkaupunkiseudun ympäristömerkittyjen hotellien määrä

Verrattaessa kuviossa 10 olevaa ympäristömerkintöjen jakaumaa kuviossa 8 esitettyyn koko maan tilanteeseen nähdään, että Ekokompassin osuus kaikista ympäristömerkinnöistä kasvaa. Tämä selittyy sillä, että Ekokompassi on pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyössä tekemä projekti. Ekokompassi on saatavilla pk-sektorin yrityksille juuri näissä kunnissa.

Kuvio 10. Ympäristömerkintöjen keskinäinen jakauma pääkaupunkiseudun majoitusliikkeissä

Monella majoitusliikkeellä on toiminnassaan mukana jonkinasteinen ympäristömyötäinen näkökulma jo pelkästään siitä syystä, että ekotehokkuus tarkoittaa samalla kustannussäästöjä. Välttämättä ympäristöystävällisiä tekoja ei tehdä suunnitelmallisesti tai nimenomaan toiminnan ekologisuus huomioiden. Ympäristömerkkien hankintakustannus voi olla kynnyksysymyksenä varsinkin pienemmissä toimipisteissä. Monet toimijat myös toteuttavat ympäristövastuutaan ilman, että ympäristöohjelma on sertifioitu: esimerkiksi hotelli Siikaranta, Majvikin Kartano ja Santa's Hotel Tunturi ovat kirjanneet ympäristöasioitaan näkyviin verkkosivuilleen (Kokoushotelli Siikaranta; Kokous- ja kongressihotelli Majvik; Santa's Hotel Tunturi).

5 Yritysesittely: Hotel Arthur

Hotel Arthur on toiminut yhtäjaksoisesti vuodesta 1907 lähtien samalla paikalla Helsingin Kaisaniemessä. Marraskuun 3. päivänä 1907 vihittiin Vuorikatu 17:ssä sijaitseva Helsingin NMKY:n toimitalo käyttöön, ja yhdistyksen toimitilojen lisäksi rakennuksessa oli alusta alkaen käytössä majoitustiloja. Majoitustoiminta alkoi Kristillinen matkailijakoti Hospiz -nimellä. Vuonna 1912 valmistui ensimmäinen laajennusosa Kaisaniemenkadun suuntaan. Vuonna 1957 joulukuun 6.–8. vihittiin käyttöön Vuorikatu 19:ssä sijaitseva uudempi rakennus, missä on nykyään valtaosa Hotel Arthurin majoituskapasiteetista sekä hotellin ravintola. Peruskorjaus Vuorikatu 17:n kiinteistössä 1980-luvulla loi edellytykset kokous- ja konferenssitoiminnalle. Vuonna 1993 Hotelli Hospiz jäi nimenä historiaan, kun majoitus-, ravintola- ja kokoustoimintaa jatkettiin nimellä Hotel Arthur. Nimensä Arthur on saanut Helsingin NMKY:n yhden perustajajäsenen ja kolmenkymmenen vuoden ajan sen puheenjohtajana toimineen Arthur Hjeltin mukaan. (Hotel Arthur 2014b.)

Hotel Arthurin toimintaan antaa oman leimansa omistajatahon, Helsingin NMKY:n, arvotausta. Helsingin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (HNMKY) on rekisteröity yhdistys, jonka toiminta pohjautuu kristillisiin arvoihin samalla vahvistaen kokonaisvaltaista hyvinvointia (HNMKY a). Helsingin NMKY:n keskeisiä toimintamuotoja ovat varhaisnuoriso- ja nuorisotyö, kansainvälisyyskasvatus sekä urheilu- ja liikuntakasvatus; kaikessa toiminnassa pohjana ovat kristilliset arvot. Kansainvälisen NMKY -liikkeen mukaisesti HNMKY:n keskeinen arvo on yksilön henkisen, hengellisen ja fyysisen kasvun kokonaisvaltainen tukeminen: tätä kuvastavat yhdistysten kolmiologot, jonka kulmina ovat body-mind-soul. (HNMKY b.) Kannattavasta hotellitoiminnasta saaduilla tuloilla rahoitetaan HNMKY:n toimintaa.

Tällä hetkellä Hotel Arthurissa on 182 huonetta ja kolmetoista eri huonetyyppiä. Huonetyyppien suuren lukumäärän selittävät se, että kiinteistöt on rakennettu eri aikaan ja se, että huoneita on lisätty ja poistettu majoituskäytöstä vuosien mittaan: esimerkiksi comfort-luokan huoneet ovat valmistuneet vuosina 2006–2010. Vuodepaikkoja on enimmillään yli 400 majoittujalle. Ravintola Arthurissa on yhteensä 240 asiakaspaikkaa, ja ravintolasalista on erotettavissa paljeovin kolme kabinetia. Ravintolassa tarjotaan

majoittujille hotelliaamiainen, arkisin on tarjolla noutopöytälounas ja iltaisin ravintolassa on à la carte -tarjoilu. Kokoustiloja Hotel Arthurissa on yksitoista, joissa on yhteensä tilaa yli 500 asiakkaalle. Kaikki kokoustilat sijaitsevat vanhemmassa kiinteistössä. Suurin kokoustila, historiallinen Juhlasali, soveltuu sekä juhlien että kokousten järjestämiseen, ja se on sakraalitila. (Hotel Arthur 2014c.)

Hotel Arthur Oy:n liikevaihto oli 6,77 M€ vuonna 2013. Hotellissa tehtiin vuonna 2013 32,5 henkilötyövuotta; tähän lukuun on laskettu myös ravintolaosaston vuokratyövoima. Samana vuonna hotellissa oli majoittujia 84 735, huonevuorokausia oli 55 170 kpl ja huonekäyttöaste oli 83,4 %. Hotel Arthur kuuluu markkinointi- ja yhteistyöketjuun Private Hotels, johon vuonna 2014 kuuluu 16 majoituspalvelujen tarjoajaa eri puolilla Suomea. Private Hotels -ketjun jäsenhotelleista useat ovat yksityisomisteisia, vaikka mukana ovat myös Sodexon operoimat Hotelli Kuninkaantie ja Hämeenkyllän Kartano. Private Hotels on perustettu vuonna 1994, ja alkuperäisenä tavoitteena oli esimerkiksi säästää Finncheque-osuuskunnan liittymismaksuissa. (Private Hotels 2010.)

6 Ympäristöohjelman rakentaminen Ekokompassin avulla

Ennen Ekokompassia Hotel Arthurissa ei ollut varsinaista ympäristöohjelmaa, ja aiemmissa ympäristöystävällisissä teoissa oli suurimmassa osassa kannustimena taloudellinen säästö: esimerkiksi vuonna 2013 uusittu monitoimilaite mahdollisti ennen paperille tulostuneiden telefaksien ohjaamisen sähköpostiin, jolloin kopiopaperin käyttö väheni. Myös kiinteistöjen yhdyskuntatekniikan parannustyöt on aikanaan tehty kustannussäästösyistä. Varsinaista suunnitelmallista, tiedostettua ja kirjallista ympäristöpolitiikkaa tai -ohjelmaa ei hotellissa ollut. Myöskään omistajan, Helsingin NMKY:n, toiminnan visiossa, arvoissa tai strategiassa ei erikseen ole mainittu ympäristömyönteisiä näkökohtia, mutta yritysvastuun sosiaalinen elementti toteutuu vahvasti, sillä HNMKY:n toimintastrategiana on edistää Helsingin alueen lasten ja nuorten henkistä, fyysistä ja hengellistä hyvinvointia (HNMKY a).

Ekokompassin rakentamisessa viitekehyksenä on Ekokompassiopas, jossa on kuvattu kaikkien ympäristöohjelman rakentamisen vaiheet. Kuviossa 11 on nähtävillä Ekokompassin normaali eteneminen. Hotel Arthurin kohdalla eri vaiheet seurasivat toisiaan hivenen eri järjestyksessä, esimerkiksi avainhenkilöiden koulutus oli vasta kaikkien Ekokompassi-neuvojan kanssa tapaamisten jälkeen.

Kuvio 11. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän rakentamisen prosessi (Ekokompassi c, 5, sovellettu)

6.1 Alkusysäys ympäristöohjelman rakentamiselle ja Ekokompassin valinta

Alkunsa Hotel Arthurin ympäristöohjelman ja -järjestelmän rakentaminen sai myyntijohtaja Tanja Tähtisen aloitteesta. Useat Hotel Arthurin yhteistyökumppanit, kuten jälleenmyyntikanavat ja Suomen valtionhallinnon puitesopimuksista vastaava Hansel Oy, edellyttävät majoituspalvelujen tarjoajalta jonkinasteisen ympäristöjärjestelmän

olemassaoloa, ja luotettavin tapa osoittaa ympäristöjärjestelmä toimivaksi on joko sertifioida se tai hankkia ympäristömerkki. Sertifiointi olisi tarkoittanut, että Hotel Arthurin olisi ollut rakennettava ympäristöjärjestelmä ISO 14001 -standardin tai EMAS-järjestelmän mukaisesti. Liittymällä johonkin ympäristömerkkiin Hotel Arthur sai sekä työkalut ympäristöjärjestelmän rakentamiseen että keinon luotettavasti ja todennetusti osoittaa ympäristöjärjestelmän olemassaolo.

Ekokompassi valikoitui tavoiteltavaksi ympäristöjärjestelmäksi, kun Tanja Tähtinen tiedusteli kokemuksia jo ympäristöjärjestelmänsä rakentaneilta muilta Private Hotels -ketjuun kuuluvilta hotelleilta. Hän myös keskusteli asiasta jo aiemmin Ekokompassin onnistuneesti rakentaneiden Airport Hotel Bonus Innin ja Hotel Annan kanssa. Molemmista hotelleista saadun myönteisen palautteen perustella päätettiin, että Ekokompassi mahdollisesti olisi riittävä ympäristöasioiden hallintajärjestelmä Hotel Arthurille (Tähtinen 24.4.2014)

6.2 Ekokompassin aloitus ja alkukartoitus

Ekokompassin rakentaminen aloitettiin Hotel Arthurissa helmikuussa 2013. Ekotiimin jäseniksi valikoituivat myyntipalvelusta sähköisen markkinoinnin ja liiketoiminnan asiantuntija Laura Ruotsalainen, vastaanoton vuoropäällikkö Maria Huhtimo sekä tämän opinnäytetyön tekijä vastaanottovirkailija Matti Miettinen. Aluksi Laura Ruotsalainen sai toimeksiannon Tanja Tähtiselältä ottaa selvää, minkälainen ympäristöjärjestelmä Ekokompassi on. Selvitystyön Laura Ruotsalainen teki olemalla yhteydessä Ilmastoinfoon ja saamalla tarvittavat tiedot Ekokompassin sivuilta löytyvästä Ekokompassin oppaasta: Laura Ruotsalainen myös täytti sähköisen ilmoittautumislomakkeen (Ekokompassi c).

Ekokompassin rakentaminen alkaa alkukartoituslomakkeen täyttämällä, joka antaa kokonaisnäkemyksen yrityksen ympäristöasioiden nykytilasta ja hallinnasta. Alkukartoitusta käytetään pohjana yrityksen ympäristöasioiden lähtötason määrittelyssä, ja Ekokompassin muiden vaiheiden rakentaminen nojautuu paljolti alkukartoituslomakkeella annettuihin tietoihin. Lomakkeella kuvataan yrityksen liiketoimintaa ja ympäristöjohtamisen nykytilaa sekä annetaan tiedot energian- ja vedenkulutuksesta, jätehuollosta,

merkittävimmistä hankinnoista, käytetyistä kemikaaleista ja alihankkijoista. (Ekokompassi c.)

Käytimme alkukartoituslomaketta täyttäessämme vuoden 2012 tietoja (liite 1), koska halusimme vertailukelpoisia, kalenterivuositain ryhmiteltyjä tietoja. Perustiedot yrityksen liiketoiminnasta, kuten henkilöstön määrä, liikevaihto, majoittujien määrä jne. oli helppoa selvittää. Ensimmäinen harkintaa vaatinut kohta oli kokouksissa ja muissa tilaisuuksissa käyneiden asiakkaiden määrän laskeminen. Tässä hyödynsimme hotellissa käytössä olevaa hotellijärjestelmää, josta saadulla raportilla näkyvät kaikkien kokous- ja juhlatilojen kävijämäärät ja joka voidaan rajata tilaisuustyypeittäin: näin kykenimme rajaamaan pois esimerkiksi lyhytkestoisissa tilaisuuksissa kävijät ja asiakkaiden listautumisen useampaan kertaan usean eri tilaisuustyyppin alla. Kiinteistötekniikkaan liittyvissä kysymyksissä käännyimme tuolloin kiinteistön huollosta vastaavan huoltoyhtiön johtajan Aimo Korhosen puoleen.

Seuraavana oli haasteellista kiinteistön tai Hotel Arthurin käytössä olevien tilojen pinta-alan ja/tai tilavuuden selvittäminen. Hotelli toimii kahdessa kiinteistössä, KOY Kaisaniemenkatu 8:ssa ja KOY Kaisaniemenkatu 10:ssä. Molemmat kiinteistöt ovat pääosin Helsingin NMKY:n omistuksessa, ja niissä kummassakin on myös muita vuokralaisia. Missään vaiheessa ei ole tehty selvitystä siitä, mikä osuus kiinteistöjen kerrospinta-alasta on hotellin käytössä. Tämän vuoksi meillä ei ollut tarkkaa tietoa Hotel Arthurin tilojen pinta-aloista tai tilavuuksista, emmekä sitä tietoa saaneet myöskään haastateltaessa isännöitsijää ja silloista huoltoyhtiön edustajaa. Myöhemmin saimme tiedot kiinteistöjen kokonaistilavuuksista Talokeskuksen Tampuuri-palvelun kautta: KOY Kaisaniemenkatu 8 on tilavuudeltaan 19800 m³ ja KOY Kaisaniemenkatu on tilavuudeltaan 35000 m³. Kerrospinta-alan jyvitys ja Hotel Arthurin käytössä olevan pinta-alan selvittäminen on tekemättä, koska tietoja ei edellytetty Ekokompassin mukaisessa ympäristöohjelmassa.

Alkukartoituslomakkeeseen vaadittavat Hotel Arthurin jätehuollon tiedot olivat myös haasteellisia koota, sillä jätehuolto sisältyy osittain vuokraan. Hotelli maksaa itse ainoastaan ravintolatoimen takia kiinteistöön asennetun rasvanerotuskaivon tyhjennys- ja pesukulut sekä mahdollisten huoneremonttien yhteydessä syntyvän rakennusjätteen käsittelyä varten tilattavien siirtolavojen vuokraus- ja tyhjennyskulut. Rakennusjätteen jäte-

huoltokustannukset ja -määrät löytyvät Hotel Arthurin omasta ostoreskontraohjelmasta ja siirtoasiakirjoista. Biojätteen, keräyspaperin ja rasvanerotuskaivon lietteen jätehuoltokustannukset ja jätemäärät löytyvät näiden jätejakeiden huollosta vastaavan Lassila & Tikanojan Ympäristönetti -portaalista. Keräyspahvin/-kartongin määrää emme pystyneet selvittämään tarkasti. Keräyspahvi paalataan paikan päällä kiinteistön huoltomiehen toimesta ja keräyspahvin jatkokäsittelystä vastaava yritys ei laskuissaan ilmoita noudetun keräyspahvin painoa, ainoastaan noudettujen paalien määrän: tämän vuoksi keräyspahvin määrä on ainoastaan arvio, joka perustuu kiinteistön edellisen huoltoyhtiön lausuntoon. Sekajätettä varten kiinteistöillä on puristin, joka on mittatilauksena valmistettu pienikokoinen, tilavuudeltaan vain noin kahden kuution kokoinen. Sekajätteen painomäärän saa selville jälkikäteen kiinteistön ostoreskontrasta laskuista, joissa on myös puristimesta tyhjennetyin jätteen paino. Muita vaarallisia jätteitä rakennusjätteen lisäksi syntyy Hotel Arthurissa pieniä määriä. Loisteputket, energiansäästölamput, paterit ja akut sekä sähkö- ja elektroniikkaromu kerätään erikseen ja niille tilataan kuljetus ja jatkokäsittely tarvittaessa.

Hotel Arthurissa käytettävät kemikaalit listattiin alkukartoituslomakkeeseen ainoastaan keittiön ja ravintolan osalta: Kerroshoito ja siistiminen on ulkoistettu ostopalvelu, jota hoitaa Servisole Oy Siivouspalvelut. Vastuu kerroshoidon ja siistimistoimen käyttämien, varoitusmerkittyjen kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden esillepanosta ja kemikaaliluetteloinnista on Servisolella. Kiinteistön huoltotoimen käyttämät kemikaalit tilaa kiinteistöhuollon alihankkija ISS Palvelut, siksi näitäkään kemikaaleja ei sisällytetty kemikaalilistaukseen. Käytettävät varoitusmerkityt kemikaalit saimme selville haastatellamalla keittiöhenkilökuntaa ja tilauksia hoitavia työntekijöitä sekä tekemällä tarkastuksen keittiön tiloihin heidän kanssaan. Selvitystyön jälkeen ostoreskontrasta voitiin selvittää vuonna 2012 tilatut määrät. Kaikille käytössä oleville kemikaaleille löytyivät käyttöturvallisuustiedotteet suoraan kunkin tavarantoimittajan verkkosivuilta yhtä lukuun ottamatta, jonka sain tilattua vaivattomasti sähköpostiin. Käyttöturvallisuustiedotteet kokosin yhteen kansioon, johon liitin mukaan kemikaaliluettelon. Kansion sijoitin säilytettäväksi ja nähtäville keittiöön, ja sen sisällöstä ja sijainnista tein tiedonannon ravintolan tarjoilu- ja keittiöhenkilökunnalle.

Energian eli sähkön- ja lämmönkulutuksen sekä veden käyttömäärät saimme selville Talokeskuksen Tampuuri-palvelun kautta. Tässä palvelussa näkyvistä määristä on huomioitava, että määrät ovat koko kiinteistön yhteisiä eivätkä edusta vain Hotel Arthurin kulutusta. Sähkökustannukset on saatu suoraan ostoreskontrasta hotellilta laskutetun toteutuneen kulutuksen mukaan. Kaasunkulutus ja kaasusta laskutettu summa on saatu hotellin ostoreskontrasta. Tiedot eri sähkölaitteista kuten tietokoneista saimme käymällä kaikki hotellin tilat läpi ja luetteloimalla olemassa olevat laitteet. Hankintojen summat on selvitetty ostoreskontrasta: hankintamääriä ei ole tarkemmin eritelty, koska tietoa ei Ekokompassissa edellytetä.

6.3 Ekokompassi-ohjaajan tapaamiset

Ekokompassi-ympäristöohjelmaan sisältyy tavallisesti kolme tapaamiskertaa Ekokompassi-neuvojan kanssa, Hotel Arthurilla tapaamisia oli neljä. Ensimmäinen tapaamiskerta oli 19.2.2013, jolloin Ekokompassi-neuvojana Ilmastoinfosta oli Eeva Heckwolf. Ensimmäisellä tapaamiskerralla käytiin läpi alkukartoituslomake, jonka tiedot olivat osin puutteellisia. Esimerkiksi jätehuollon tiedot olivat puutteellisia, koska emme olleet saaneet järjestetyksi pääsyä Lassila & Tikanojan Ympäristönetti-portaaliin ennen tapaamista. Tällöin sovittiin, että seuraavalle tapaamiskerralle täydennetään puuttuvat tiedot. Tapaamisessa käytiin läpi myös Ekokompassin kymmenen kriteeriä, jotka muodostavat Ekokompassin ympäristöjärjestelmän selkärangan. Työn alle ja mietittäväksi meille annettiin tässä vaiheessa ympäristöpolitiikka, joka antaa suuntaviivat ympäristöohjelman ja -järjestelmän rakentamiselle. Lisäksi tapaamisessa hahmoteltiin projektille aikataulu, jonka mukaan auditointi olisi mahdollista suorittaa joulukuussa 2013 tai tammikuussa 2014.

Toinen tapaaminen oli 12.6.2013, jolloin Ekokompassi-neuvojana toimi Pääkaupunki-seudun Ympäristökeskuksen alaisesta Koulutuspalvelu Tuumasta Ville Heinilä. Tapaamisessa käytiin läpi Hotel Arthurin ympäristövaikutusten arviointi. Arvioinnissa annetaan pistearvo ympäristövaikutuksen osalta ja yrityksen vaikutusmahdollisuudelle kyseiseen ympäristövaikutukseen: mitä suurempi yhteispistearvo, sitä tärkeämpää on kyseiseen ympäristövaikutukseen kiinnittää huomiota. Koska jätehuollolla on suuri ympäristövaikutus ja Hotel Arthurilla on suuri mahdollisuus vaikuttaa jätehuoltoonsa, sillä on

huomattava rooli ympäristötyössä. Arvioinnissa kävi ilmi, että Hotel Arthurin suurimmat ympäristövaikutukset ja vaikutusmahdollisuudet ovat kiinteistön lämmityksessä ja jätehuollossa. Nämä kaksi ympäristövaikutusta myös valittiin Hotel Arthurin ympäristöohjelman kehityskohteiksi eli energian säästäminen ja jätehuollon parantaminen ja mahdollisuuksien mukaan jätemäärän vähentäminen.

Lisäksi toisella tapaamiskerralla aloitettiin ympäristöohjelman hahmottelu ja käytiin läpi, mitä asioita ympäristöpolitiikan olisi hyvä vielä sisältää jo tähän mennessä politiikkaan kirjatun lisäksi: politiikasta puuttuivat toimintamme ympäristövaikutukset. Tapaamisessa käytiin myös läpi lomakkeet kemikaalilistausta ja jätehuoltosuunnitelmaa varten. Tässä tapaamisessa Ekokompassin rakentamisen aikataulua muutettiin ja auditointi siirrettiin helmikuulle 2014.

Kolmannessa tapaamisessa Ekokompassi-neuvojan kanssa kävimme läpi lakilistauksen: tällä varmistettiin Hotel Arthurin noudattavan viranomaissäännöksiä. Kolmas tapaaminen oli 24.9.2013, jolloin tarkistimme ympäristöohjelman. Ekokompassi-neuvoja antoi ohjeen ympäristöohjelman viemisestä konkreettisemmalle tasolle niin, että jokainen tehtävä toimenpide valitun ympäristövaikutuksen pienentämiseksi käy ympäristöohjelmasta ilmi. Ympäristöpolitiikkaa (liite 2) olin muokannut ennen kolmatta tapaamiskertaa niin, että kirjasin siihen toimintamme ympäristövaikutukset. Lisäksi laatimani kemikaaliluettelo hyväksyttiin sellaisenaan. Jätehuoltosuunnitelman lomake käytiin edelliskertaa tarkemmin läpi ja sovimme Ekokompassi-neuvojan kanssa, että toimitamme täydennetyn suunnitelman myöhemmin.

Kolmannella tapaamiskerralla sovittiin Ekokompassin avainhenkilöiden koulutuspäiväksi 10.12.2013. Ekokompassin avainhenkilö vastaa oman osastonsa ympäristötyöstä ja kertoo omalle osastolleen ekotiimin kanssa Hotel Arthurin ympäristöohjelmasta ja -työstä. Kiersimme tapaamisen aikana myös kiinteistön jätehuoltotilat. Ekokompassi-neuvoja opasti parantamaan jäteastioiden merkintää jätejakeiden mukaisesti. Tapaamisessa sovittiin myös, että auditointi on maaliskuussa 2014, jonakin kolmesta ehdotetusta päivästä: myöhemmin päiväksi tarkentui 25.3.2014.

Kolmannella tapaamisella lakilistan läpikäynnissä huomattiin, että lakilistalla oleva asetus työntekijöiden suojelemiselta melusta aiheutuvilta vaaroilta on varmistamatta. Ravintolan keittiöllä oleva tunnelipesukone aiheuttaa melualtistusta. Tätä varten tarkistin Helsingin kaupungin ympäristökeskukselta, onko heiltä vuokrattavissa tai lainattavissa melutasomittareita. Ympäristökeskuksella melutasomittareita ei ole, mutta he neuvoivat kääntymään Helsingin Energian puoleen. Suoritin mittauksen 22.10.2013 Helsingin Energialta lainaamalla mittarilla. Astianpesukoneesta aiheutuva melu oli mittarin ollessa C-painotuksella maksimissaan 77,6 dB ja mittarin ollessa A-painotuksella 80,7 dB. Asetuksessa mainittu päivittäisen melualtistuksen raja-arvo on 87 dB (Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuvilta vaaroilta (85/2006) 4 §). Näin ollen mihinkään erityistoimenpiteisiin melualtistuksen suhteen ei tarvinnut ryhtyä; työpisteessä on myös saatavilla korvatulppia.

Neljäs tapaamiskerta oli 12.11.2013, ja tällöin käytiin läpi ympäristöohjelma (liite 3) ja päätettiin niistä mittareista, joita ympäristöjärjestelmässä aletaan käyttää. Koska Hotel Arthurissa ympäristöohjelmaan kirjattiin kehitettäväksi osa-alueiksi jätteiden määrän vähentäminen ja energiansäästö, mittareiksi valikoituivat:

- jättejakeiden määrä tn/v
- sekajätteen suhteellinen osuus kokonaisjättemäärästä
- kulutetun sähköenergian määrä kWh/v
- kulutetun lämpöenergian määrä kWh/v
- kulutetun veden määrä m³/v
- keskimääräinen energiankulutus/asiakas/v ja
- keskimääräinen vedenkulutus/asiakas/v.

Ekokompassi-neuvoja esitti, että ekotiimin toimenkuva Ekokompassin parissa kirjattaisiin muistiin ja hyväksytettäisiin hotellinjohtajalla. Viimeisellä tapaamiskerralla käytiin vielä viimeisenä asiana läpi auditoinnin pääkohdat ja auditointiin valmistautuminen.

6.4 Ekokompassi-koulutus ja henkilöstön koulutus ympäristötyöhön

Ekokompassi-koulutuksen 10.12.2013 piti Sally Londesborough Ympäristökeskuksen Koulutuspalvelu Tuumasta. Koulutukseen osallistuivat ekotiimin lisäksi ravintolan salija keittiöhenkilökunnan avainhenkilöt sekä hotellinjohtaja. Koulutuksessa käytiin läpi Ekokompassin yleisesittely ja Ekokompassien kriteerit, Ekokompassin rooli Hotel Arthurin ympäristötoiminnassa sekä majoitus- ja ravitsemisalalan yleisiä ympäristövaikutuksia. Viimeisenä osiona koulutuksessa oli työpajatyöskentely, jossa käytettiin metodina negatiivista aivoriihtä: Osallistujien oli mietittävä keinoja sen varmistamiseksi, että annettua tavoitetta ei saavuteta. Tämän jälkeen negatiiviset muutetaan positiiviksi keinoiksi, joita voidaan käyttää arjen työssä. Työpajassa olivat mietinnän alaisena nimenomaan Hotel Arthurin ympäristötyötä edistävät keinot.

Ekokompassi-koulutuksen koulutusmateriaali on talletettu henkilökunnan saataville. Avainhenkilöt voivat materiaalin avulla perehdyttää uutta henkilöstöä hotellin ympäristöohjelmaan. Materiaali toimii myös virikkeenantajana henkilöstölle, jolta saatavat ehdotukset ympäristötyön parantamiseksi ovat arvokkaita, esimerkiksi aloite telefaksien siirrosta sähköpostiin paperille tulostamisen sijaan saatiin aikanaan henkilöstöltä. Ekokompassi-koulutusmateriaali on nähtävillä hotellin intranetissä ja Ekokompassi-kansiossa.

Henkilöstön koulutus ja opastus ympäristöjärjestelmään on yksi Ekokompassin kymmenestä kriteeristä. Sekä ravintolan että vastaanoton osastopalavereissa 10.10.2013 ja 26.9.2013 esittelin Ekokompassin ja kerroin, että ympäristöjärjestelmän rakentaminen on käynnissä Hotel Arthurissa. Samalla kävin läpi ympäristöohjelmaan kirjatut ympäristötyön kehittämisen osa-alueet ja hotellin ympäristöpolitiikan. Käyttämäni tiedotusmateriaali on kaikkien työntekijöiden saatavilla. Henkilökunnan osastopalavereissa on avainhenkilöiden tekemän tiedottamisen lisäksi tarkoitus tarkemmin kertoa, mitä ympäristöohjelmalla pyritään saavuttamaan ja mitä kukin henkilöstön jäsen voi tehdä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Henkilöstöä myös kannustetaan antamaan omia ideoitaan ympäristötyön parantamiseksi.

Henkilökunnan nähtävillä on ympäristöasioista ja Ekokompassista kertova kansio, joka on sijoitettu hotellin vastaanottoon. Kansioon on koottu kaikki Ekokompassin tiedot, muun muassa alkukartoituslomake, lakilistaus, jätehuoltosuunnitelma ja jätteiden lajitte-
luohjeet, kemikaalilistaus, ekotiimin tehtäväkuvaukset sekä Ilmastoinfolle vuosittain toimitettava seurantaraportti. Tämä kaikki tieto on myös sähköisessä muodossa henkilö-
kunnan saatavilla.

6.5 Ympäristöohjelman käynnistäminen

Hotel Arthurin ympäristöohjelmassa ympäristötyön kehittämisen osa-alueiksi valittiin jätehuollon parantaminen ja jätteiden määrän vähentäminen sekä energiankäytön vä-
hentäminen ja vihreään sähköön siirtyminen. Jotta auditointi on mahdollinen, Eko-
kompassin mukaisen ympäristöohjelman on ollut oltava käytössä vähintään puoli vuot-
ta. Ympäristöohjelman mukaista ympäristötyötä alettiin siis toteuttaa hotellissa heti,
kun ympäristötyön kehittämiskohteet oli saatu sovittua.

Selvitimme vihreään sähköön siirtymisen mahdollisuutta, ja aluksi Laura Ruotsalainen tarkisti asian nykyiseltä sähköntoimittajalta Helsingin Energialta. Helsingin Energia vastasi, että yrityksille ei ole tarjolla vihreää sähköä tai ympäristöystävällisempää vaihto-
ehtoa. Heidän Tuulisähkö- ja Ympäristöpennituotteensa ovat saatavilla vain kotitalouk-
sille. Tämän takia lähdimme selvittämään asiaa muilta sähköntoimittajilta, joilla ympä-
ristöystävällisempiä sähkötuotteita löytyy myös yritysasiakkaille: kiinteistöjen suuren
koon takia kaikilla sähköntoimittajilla hinnoittelu perustuu pohjoismaisen sähköpörssin
hintaan. Keskusteltaessa asiasta hotellinjohtajan kanssa selvisi, että kiinteistöjen säh-
köntoimitus on kilpailutettu Skapat Energia Oy:n toimesta ja että kiinteistöjen sähkön-
toimituksesta on tehty määräaikainen sopimus Skapat Energian kanssa. Tämän vuoksi
kesken voimassaolevan sopimuskauden vihreään sähköön siirtyminen ei ole mahdollis-
ta. Asia tarkistetaan uudelleen, kun sähköntoimituksen sopimuksia kilpailutetaan.

Energiansäästötoimina on mietitty muiden muassa turhan valaistuksen vähentämistä.
Esimerkiksi kerroshoito ohjeistettaisiin tarkistamaan tyhjät, asumattomat hotellihuo-
neet ja varmistamaan, että huoneiden ikkunat on suljettu ja että huoneiden valot on
sammutettu. Hotel Arthurissa hotellihuoneiden valaistus on perinteisin valokytkimin

toimiva. Suunnittelimme lisäksi asiakkaille suunnattua ohjeistusta valojen sammuttamisesta huoneesta poistuttaessa; tätä ei vielä ole toteutettu (huhtikuu 2014).

Hotellissa toteutettiin televisiojärjestelmän ja televisioiden uusiminen helmikuussa 2014, jolloin vanhat televisiolaitteet korvattiin uusilla LED-televisioilla. Tällä on oma vaikutuksensa energiankulutukseen, sillä vanhempien taulutelevisioiden virransäästötila kuluttaa sähköä. Hotellin yleisten tilojen valaistuksen uusiminen on myös yksi energiansäästökeinoista. Tiloissa tällä hetkellä käytössä olevat halogeenivalaisimet korvataan LED-valaisimilla. LED-lamppujen sähkönkulutus on huomattavasti pienempi, ja niiden korkeamman hankintahinnan korvaa pidempi käyttöikä.

Syntyvien jätemäärien selvittämiseksi ravintolassa tehtiin jätteiden testilajittelu 9.4.2013, jolloin saatiin selville, että suurin osa eli noin 80–90 prosenttia ravintolasalissa ja keittiössä syntyvästä sekajätteestä, on energiajätettä. Energiajakeen kerääminen oli siis perusteltua. Ennen Ekokompassin rakentamista olivat Hotel Arthurissa jätejakeina käytössä seka- ja biojäte sekä keräyspaperi ja -pahvi. Ympäristöohjelman rakentamisen myötä otettiin käyttöön keräyslasi ja -metalli sekä energiajäte. Jätehuollon järjestämisen hankaluutena oli ja on tulevaisuudessakin jätehuollon tilojen pienuus: jätteiden keräysastiat on sijoitettu kiinteistöjen välissä olevalle sisäpihalle jätehuollolle osoitettuihin tiloihin. Asiaa pohdittiin Lassila & Tikanojan myyntiedustajien kanssa, jotka kävivät 28.11.2013 tarkistamassa kiinteistöjen jätehuollon nykytilan. Tarkastuksen yhteydessä selvisi muun muassa se, että kiinteistöjen käytössä oleva jätepuristin on huomattavan pieni ja tilaustyönä kiinteistöille tehty. Puristimen tilavuus on noin kaksi kuutiometriä, kun pienimmät standardimittaiset kombipuristimet ovat noin 14–16 m³; kombipuristimella olisi saatu helpoimmin järjestettyä sekajätteen ja energiajätteen keräys.

Saimme tarjouksen jättilojen ulkopuolelle sisäpihalle sijoitettavista energiajäteastioista, jotka olisi mahdollista suojata metallisilla kuorilla ilkvallan estämiseksi ja paloturvamääräysten täyttämiseksi. Tätä ehdotusta ei kuitenkaan toteutettu, sillä hotellyhtiön hallituksen tahto pitää sisäpihan mahdollisimman vapaana. Siksi päätimme tilata nykyiseen jätetilaan pienemmän keräyspaperiastian, jolloin energiajätteiden keräysastioita mahtuisi jätehuollolle varattuun tilaan. Energiajakeen keräys aloitettiin maaliskuussa 2014. Alkuvaiheen testausten jälkeen päädyttiin siihen, että energiajakeen kolme 360 litran astiaa

tyhjennetään joka arkipäivä. Samalla muutettiin sekajätteen puristimen tyhjennysrytmi viikoittaisesta joka toinen viikko tapahtuvaksi. Vuoden 2014 helmikuussa aloitettiin keräysmetallin ja -lasin lajittelu: keräysmetallia sijoitettiin sisäpihalle, sillä se on pieni paloturvallisuusriski. Keräysmetallia käydään tyhjentämässä joka viikko. Keräyslasin jätteistä on ravintolan keittiössä, sillä keräyslasijätettä syntyy vähäisiä määriä ja keräyslasin jätteen tyhjennysrytmi on joka kahdeksas viikko.

Kokoustiloihin ja niiden yhteydessä oleviin aulatiloihin järjestettiin energiajakeen, bio- ja sekajätteen keräysmahdollisuus. Kokoustiloissa ovat vain energiajakeen keräysastiat. Kokousaulassa ja toisen kerroksen kokoustilojen eteistilassa on lisäksi sekajätteen keräysastiat. Kokousaulassa on myös mahdollisuus biojätteen keräykseen. Kokoustiloissa on käytössä kertakäyttöastioita eli energiajakeen keräyksen järjestäminen kokoustiloihin on perusteltua.

Hotellihuoneista kerättävä jäte ja sen lajittelu on haasteellisempaa järjestää. Kussakin hotellihuoneessa on käytössä yksi roska-astia ja kylpyhuoneessa on toinen. Koska tällä hetkellä käytössä olevat astiat eivät mahdollista jätteiden lajittelua, tulisi investoida uusiin roska-astioihin tai roska-astioihin kiinnitettäviin lisäosiin. Lisäksi kerroshoidon käytössä oleviin siivousvaunuihin olisi tehtävä muutoksia, mikäli hotellihuoneista kerättävien jättejakeiden määrää kasvatettaisiin. Tämän vuoksi päätimme, että Hotel Arthurissa ainakaan nyt ympäristöohjelman alkuvaiheessa ei oteta hotellihuoneita jätteiden lajitteluun mukaan.

6.6 Vuotuinen seurantaraportti

Vuotuisella seurantaraportilla Hotel Arthur osoittaa Ilmastoinfolle, että Ekokompassi on edelleen käytössä ja että ympäristötyötä tehdään Ekokompassin kymmenen kriteerin mukaisesti. Seurantaraportissa ilmoitetaan seurattavat tunnusluvut ja kerrotaan, mitä nämä ympäristöohjelmassa sovitut mittarit kertovat hotellin ympäristömyötäisen työn tilasta. Ensimmäinen seurantaraportti on myös toimitettava Ilmastoinfolle ennen Ekokompassin ensimmäistä auditointia.

Ensimmäinen vuotuinen seurantaraportti toimitettiin Ilmastoinfolle 3.3.2014, ja siinä annetut tunnusluvut oli suhteellisen helppoa laskea. Jättemäärät biojätteen, rasvakaivon lietteen ja keräyspaperin osalta keräsin Lassila & Tikanojan Ympäristönetti-portaalista. Rakennus- ja sekajätteen määrät sain laskettua kiinteistön ostoreskontrasta saatavilla olevista laskuista. Energian- ja vedenkulutuksen luvut sain laskettua Talokeskuksen Tampuuri-palvelun raporteista. Per asukas- ja per asiakas -tunnuslukujen laskemiseen käytin apuna myös hotellijärjestelmän raportteja. Ympäristöohjelman mukaiset tehdyt toimenpiteet kirjassimme yhteistyössä ekotiimin kesken.

6.7 Auditointi

Auditoinnin tarkoituksena on todentaa, että yritys hyväksyttävästi toteuttaa kutakin Ekokompassin kymmenestä kriteeristä. Auditoinnin suorittaa yrityksestä ja Ilmastoinfosta riippumaton kolmas osapuoli: näin voidaan varmistaa puolueeton näkemys asioihin. Hotel Arthurin Ekokompassi-ympäristöohjelman auditointi tapahtui 25.3.2014 ja auditoinnin suoritti Inspectan Tuulikki Lammi. Läsna hotellin edustajina olivat hotellinjohtaja Ere Mero, myyntineuvottelija Laura Ruotsalainen, vastaanoton vuoropäällikkö Maria Huhtimo ja tämän opinnäytetyön tekijä.

Auditoinnin aluksi kävimme yhdessä läpi kaikki kymmenen kriteeriä ja auditoija tarkisti vaaditut raportit. Arthurin osalta kaikki kriteerit täyttyivät ilman huomautuksia. Kehitysehdotuksina tulivat esille

- kiinteistöhuollon kirjanpidon kehittäminen
- yhteistyön tiivistäminen kiinteistön omistajan kanssa ympäristöohjelman energiatehokkuuden parantamiseksi
- ympäristöohjelmasta tiedottaminen asiakkaille ja asiakkaiden aktivointi ympäristötyöhön
- kemikaalien vaihtaminen ympäristömerkittyihin tuotteisiin ja
- Tampuuri-portaalin tehokkaampi hyödyntäminen kiinteistön valvonnassa.

Poikkeamia kriteerien täyttymisessä ei ollut.

Auditoinnin kenttäkierroksella auditoija tutustui yhdessä ekotiimin kanssa kokoustiloihin, hotellihuoneeseen, ravintolaan, keittiöön ja jätehuollon tiloihin. Samalla auditoija haastatteli keittiön ja ravintolasalin avainhenkilöitä. Kehitysehdotuksena tuli esille lämpömittarin hankkiminen huoneisiin, jotta majoittujat voivat helpommin tarkistaa lämpötilan. Lisäksi lämpöpatterien termostaattien säätö osaksi huonesiivousta oli kenttäkierroksella esiintunut kehitysehdotus. Mitään poikkeamia kenttäkierroksella ei tullut esiin. Auditoinnin tuloksena todettiin, että Hotel Arthurissa Ekokompassin vaatimukset täyttyvät ja Hotel Arthurille myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti 25.3.2014.

7 Johtopäätökset

Ympäristön huonontuva tila ihmisen tekojen seurauksena asettaa haasteen kaikille ihmisen elämän ja toiminnan osa-alueille. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ovat näkyneet myös suomalaisten arjessa. Suomalaisten yritysten ja majoitusliikkeiden on aika tunnistaa oman toimintansa vaikutus ympäristön tilaan ja ottaa vastuu toimintansa kaikista tuloksista. Kestävään kehitykseen perustuva vastuullisuus yritystoiminnassa antaa mielekkään viitekehyksen jokaisen yrityksen toiminnalle. Toteuttamalla ympäristö vastuutaan ekotehokkaasti ja ympäristöä säästävasti voi moni yritys samalla parantaa kustannustehokkuuttaan. Majoitusliikkeissä ympäristötyölle on hyvät mahdollisuudet, joita on monessa hotelliketjussa hyödynnetty huomattavassa määrin – joko todennetun ympäristömerkinnän kanssa tai ilman sitä. Ilahduttavaa on, että myös yksityisomisteiset hotellit ovat edustettuina ympäristönsivuunsa kantavien majoitusliikkeiden joukossa.

Ympäristömerkki antaa mahdollisuuden viestiä onnistuneesta ympäristöasioiden hallinnasta hotellissa. Viralliset ympäristömerkit Joutsenmerkki ja EU-ympäristömerkki ovat luotettavimpia majoitusliikkeiden ympäristömerkinnöistä, sillä näillä merkeillä on kaikille majoitusliikkeille yhteisiä raja-arvoja, jotka jokaisen merkin käyttöoikeuden saajan on todistetusti alitettava. Joutsenmerkin tunnettuus Pohjoismaissa on erinomainen, ja ympäristömerkintänä se on arvostettu. Kevennetyn ympäristöjärjestelmän tarjoava Ekokompassi antaa hotellille hyvän ja kattavan pohjan oman ympäristöasioiden hallintajärjestelmänsä rakentamiseen, ja samalla Ekokompassi toimii päänavaajana vastuullisen liiketoiminnan kaikkien osa-alueiden kartoittamiseen. Virallisten ympäristömerkkien tapaan Ekokompassin todentaa ulkopuolinen taho. Kun Ekokompassi on hotelliin rakennettu onnistuneesti, hotelli voi niin halutessaan päivittää ympäristöohjelmansa kattavampaan ja tiukemmat kriteerit asettavaan ympäristömerkkiin, kuten EU-ympäristömerkki tai Joutsenmerkki.

Joutsenmerkki on merkittävin Suomen majoitusliikkeissä käytössä oleva ympäristömerkki. Samanaikaisesti sen rinnalla on erityisesti pääkaupunkiseudulla myös muita ympäristömerkintöjä käytössä, joista yksi on Ekokompassi. Pääkaupunkiseudulla ympäristömerkittyjen majoitusliikkeiden osuus kaikista majoitusliikkeistä on huomattavan paljon suurempi kuin koko maassa. Merkittävin ero virallisen ympäristömerkin, Jout-

senmerkin ja kevennetyn ympäristöjärjestelmän tarjoavan Ekokompassin välillä on se, että Joutsenmerkissä on useita, kaikille yhteisiä raja-arvoja yritystoiminnan eri osa-alueille. Ekokompassissa mitään valmiita raja-arvoja ei ole, vaan Ekokompassi antaa mahdollisuuden määritellä ympäristötyön kehittämisen osa-alueet ja mittarit yrityskohteisesti. Tämä tuo joustoa Ekokompassin käyttöön mutta samalla kaikille yhteisten raja-arvojen puuttuminen pienentää Ekokompassin sertifikaatin arvoa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteina olivat Ekokompassi-sertifikaatin saaminen Hotel Arthurille, ympäristöohjelman ja -politiikan rakentaminen sekä rakennustyön kartoittaminen. Työlle asetetut tavoitteet saavutettiin erinomaisesti: hotellilla on Ekokompassi-sertifikaatti sekä käytännönläheinen ympäristöohjelma ja -politiikka, ja ympäristöjärjestelmän rakentamisen prosessi on kartoitettu. Opinnäytetyön tuloksena syntynyt ympäristöohjelma luo hotellille mahdollisuuksia kehittää ympäristöasioiden johtamistaan edelleen ja entistä ympäristövastuullisempaan suuntaan. Ekokompassi-sertifikaattia Hotel Arthur voi hyödyntää joidenkin sidosryhmien vaatimana todisteena siitä, että ympäristöasioihin kiinnitetään hotellin toiminnassa huomiota. Lisäksi sertifikaattia voidaan käyttää markkinointiviestinnässä. Ekokompassin mukainen ympäristöjärjestelmä edistää hotellin ympäristövastuun toteutumista.

Vastaavanlaisia opinnäytetöitä majoitusliikkeen ympäristömerkin rakentamisesta ja hakuprosessista on tehty jo aiemmin. Opinnäytetyön aiheeksi ympäristömerkinnän luonti hotelliin sopii mielestäni erinomaisesti, sillä hakuprosessi on käytännönläheistä projektinomaista työtä, joka opettaa paljon hotellin sidosryhmistä ja yritystoiminnan välillä monimutkaisista ja -kerroksisista rakenteista. Samalla on ollut ilahduttavaa nähdä se, kuinka paljon hotellissa on mahdollisuuksia vaikuttaa pienilläkin teoilla ekologisuuden edistämiseksi ja kuinka paljon on jo tehty.

Ekokompassin mukaisen ympäristöjärjestelmän rakentaminen ja siihen liittyvän ympäristöpolitiikan ja -ohjelman luonti olivat mielenkiintoisia ja osin haastavia tehtäviä. Suurimpana haasteena Arthurin Ekokompassin rakentamistyössä oli Ekokompassin alkukartoituksen vaatimien tietojen löytäminen, sillä Hotel Arthur on kiinteistössä vuokralaisena ja esimerkiksi osa jätehuollon kustannuksista sisältyy hotellin käytössä olevien tilojen vuokraan. Toisaalta, vuokranantaja on samalla Hotel Arthur Oy:n omistaja ja

tietojen selvittäminen onnistui omistajaorganisaation edustajien ja hotellinjohtajan avustuksella. Ekokompassin antaa vapauden itse määrittellä ympäristöohjelmaan kirjatavat ympäristötyön kehittämiskohteet kuudesta valinnaisesta osa-alueesta. Edellä mainittu joustavuus on merkittävä etu Hotel Arthurille, joka ei sijaintinsa takia voi kovinkaan paljoo kehittää vaihtoehtoista esimerkiksi liiketoiminnan logistiikkaa ja työmatkaliikkumista.

Ekokompassin rakennustyön vaiheista tiedottamisessa sekä henkilökunnan sitouttamisessa ja motivoinnissa mukaan ympäristötyöhön olisi ollut parannettavaa. Opastus ja tiedottaminen ovat tärkeä osa mitä tahansa ympäristöohjelmaa, ja näin on myös Ekokompassissa. Ekokompassista tiedottaminen on ollut puutteellista, tätä voimme kehittää Hotel Arthurissa eteenpäin: Vuorotyö ja hotellin vastaanoton keskeytymätön palvelutyö tekevät kaikille yhteisten koulutusten ja infotilaisuuksien järjestämisen ongelmalliseksi. Erilaiset osaamistasot ja vaihtelevat mahdollisuudet käyttää tietokonetta ovat esteenä esimerkiksi intranetin sujuvalle käytölle tiedottamisen välineenä, sillä kaikilla työntekijöillä ei ole mahdollisuutta tutustua hotellin intranetiin ja sinne talletettuihin tietoihin. Tiedottamisessa on siis varmistettava, että käytössä on useampi erilainen tiedotuskanava ja -käytäntö.

Ekokompassi vaatii ylläpitoa. Ympäristötyö on saatava osaksi jokapäiväistä toimintaa, ja kerran rakennettu ympäristöjärjestelmä ei toimi ilman suunnitelmallisuutta sen ylläpidossa. Ekokompassissa ovat aiemmin olleet mukana Hotel Anna ja Next Hotel Rivoli Jardin, mutta tällä hetkellä kummallakaan näistä hotelleista ei ole Ekokompassimerkintää. Olisikin mielenkiintoista tutkia, kuinka monella majoitusliikkeellä on ollut jokin ympäristömerkintä ja mitkä ovat olleet ympäristömerkistä luopumisen syyt. Myös ympäristötyön tehostumisesta seuranneiden kustannussäästöjen selvittäminen ja ympäristömerkinnän vaikutus yrityskuvaan olisi kiintoisaa selvittää. Tiedottaminen ja ympäristöohjelman mukainen henkilökunnalle viestiminen ovat tärkeä osa yrityksen ympäristötyötä, ja tutkimus siitä, kuinka onnistunutta ja menestyksekkästä viestintä on ollut, olisi kiinnostavaa, kuten myös henkilöstön sitoutuneisuuden ja motivoituneisuuden selvittäminen.

Hotel Arthurille myönnetty Ekokompassi-todistus osoittaa, että ekotiimin, avainhenkilöstön ja Hotel Arthurin johdon tekemä työ yritystoiminnan viemisestä vastuullisempaan ja ympäristömyötäisempään suuntaan ei ollut turha. Itselleni tämän opinnäytetyön tekeminen oli myönteinen kokemus, joka opetti paljon ja antoi näkemyksiä tiedonhankintaan ja projektityöskentelyyn sekä yhteistyöhön. Opin myös siitä, kuinka monimutkaiseksi omistuspohjaltaan yksinkertaisenkin toimipaikan asioiden hallinnointi voi muuttua, kun ketjussa on mukana ulkopuolisia sidosryhmiä. Hotel Arthurin Ekokompassin rakennustyö sekä ympäristöpolitiikan ja -ohjelman luominen osoittivat, kuinka pienillä toimilla me kaikki voimme vaikuttaa ympäristön tilaan ja hillitä ilmastonmuutosta. Kaikki toimenpiteet, joille voimme vähentää jokapäiväisen elämämme ja kaiken toimintamme negatiivisia ympäristövaikutuksia, ovat tärkeitä. Paljon on jo tehty, vielä enemmän on tehtävää.

Lähteet

Autio, S. & Lettenmeier, M. 2002. Ekotehokkuus – Business as Future. Yrityksen ekoteho-opas. Dipoli-raportit/Dipoli-reports C, ympäristökoulutus. TKK Koulutuskeskus Dipoli. Espoo. Luettavissa: <http://www.sll.fi/mita-me-teemme/tuotanto-ja-kulutus/mips/materiaaleja/ekotehokkuusopas.pdf>. Luettu: 5.4.2014.

booking.com 2014. Booking.com: 472 hotellia alueella Etelä-Suomi, Suomi. Varaa hotellisi nyt!. Luettavissa: <http://www.booking.com/region/fi/southern-finland.fi.html?sid=d9d65096803cfea99df61ec7033a7074;dcid=1>. Luettu: 22.4.2014.

Bureau Veritas Finland 28.1.2014. Sertifioidut asiakkaat ja voimassaolevat sertifikaatit 28.1.2014. Luettavissa: http://www.bureauveritas.fi/wps/wcm/connect/90173d4e-68e9-4d23-9a9d-496658e7391a/CER+referenssilista+28012014_korjattu+180214_v2.pdf?MOD=AJPERES. Luettu: 22.4.2014.

Chiras, D. 2006. Environmental Science. Seitsemäs painos. Jones and Bartlett Publishers, Inc. Sudbury, Massachusetts.

DNV GL Group, ei päiväystä. Find a valid certificate. Luettavissa: <http://www.dnvba.com/Global/find-valid-certificate/Pages/default.aspx>. Luettu: 23.4.2014.

Ekokompassi a. Ekokompassi.fi | Ekokompassi – Räätelöityä ekoapua. Luettavissa: <http://www.ekokompassi.fi/>. Luettu: 5.4.2014.

Ekokompassi b. Ekokompassin hanketausta | Ekokompassi.fi. Luettavissa: <http://www.ekokompassi.fi/ekokompassin-hanketausta/>. Luettu: 20.4.2014.

Ekokompassi c. Ekokompassi. Opas pk-yritykselle Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän toteuttamiseen ja ylläpitoon. Luettavissa: http://www.ekokompassi.fi/jarjestelma/opas_verkko_260511.pdf. Luettu: 20.4.2014.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK). 21.1.2014. Vastuullisuus | Elinkeinoelämän keskusliitto. Luettavissa: <http://ek.fi/mita-teemme/energia-liikenne-ja-ymparisto/vastuullisuus/>. Luettu: 5.4.2014.

Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA). 21.8.2013. EVA Analyysi No 31: Konsensuksen kuolema? – Perinteinen kolmikanta ei enää toimi, miksi ja mitä tilalle. Luettavissa: <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2013/08/Konsensuksen-kuolema.pdf>. Luettu: 6.4.2014.

Energiatehokkuussopimukset 11.4.2014a. Tietoa sopimuksista: Kansalliset energiatehokkuussopimukset – Energiatehokkuussopimukset. Luettavissa: http://www.energiatehokkuussopimukset.fi/fi/tietoa_sopimuksista/. Luettu: 20.4.2014.

Energiatehokkuussopimukset 11.4.2014b. Energiatehokkuussopimusten tavoitteet: Energiatehokkuussopimusten tavoitteet – Energiatehokkuussopimukset. Luettavissa: http://www.energiatehokkuussopimukset.fi/fi/tietoa_sopimuksista/energiatehokkuussopimusten_tavoitteet/. Luettu: 20.4.2014.

Epstein, M. J. 2008. Making Sustainability Work: Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental and Economic Impacts. Greenleaf Publishing Limited. Sheffield.

Euroopan komissio 25.2.2014a. Welcome. Luettavissa: <http://ec.europa.eu/ecat/>. Luettu: 19.4.2014.

Euroopan komissio 12.5.2014b. Single Market for Green Products - Environment - European Commission. Luettavissa: http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/dev_pef.htm. Luettu: 15.5.2014.

Euroopan komissio 12.5.2014c. Single Market for Green Products - Environment - European Commission. Luettavissa:

http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/policy_oef.htm. Luettu: 15.5.2014.

Foundation for Environmental Education (FEE), ei päiväystä. Our history. Luettavissa: <http://www.fee-international.org/en/menu/our-history>. Luettu: 20.4.2014.

Global Reporting Initiative (GRI), ei päiväystä. What is GRI?. Luettavissa:

<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/what-is-GRI/Pages/default.aspx>. Luettu: 19.4.2014.

Global Reporting Initiative (GRI) 2013. G4 Sustainability Reporting Guidelines. Reporting Principles and Standard Disclosures. Luettavissa:

<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf>. Luettu: 19.4.2014.

Green Key 1.4.2014. Green Key introduced to Åland Islands, Finland. Luettavissa

<http://www.green-key.org/service-menu/news/green-key-introduced-to-aland-islands-finland>. Luettu: 5.4.2014.

Green Key, a. Green Key History. Luettavissa: <http://www.green-key.org/menu/green-key-history>.

Luettu: 20.4.2014.

Green Key, b. More about Green Key. Luettavissa: <http://www.green-key.org/menu/more-about-green-key>.

Luettu: 20.4.2014.

Green Key, c. Green Key. Luettavissa: <http://www.green-key.org/>. Luettu: 20.4.2014.

Haaga-Perho, ei päiväystä. Green Start – Vastuullisuus liiketoiminnassa | Haaga-Perho.

Luettavissa: <https://www.haagaperho.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/muuyritystoiminnan-kehittaminen/green-start-vastuullisuus-liiketoiminna>. Luettu: 20.4.2014.

Haaga-Perho 2011. Green Start® yritykset. Luettavissa: <http://laatutonni.fi/node/201>.
Luettu: 20.4.2014.

Harmaala, M.-M. & Jallinoja, N. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Helsingin kaupunki Ympäristökeskus 20.04.2012. Helsingiläisen ympäristöopas. Luettavissa:
<http://www.hel.fi/hel2/ymk/julkaisut/oppaat/ympopas/ymparistomerkit.htm>. Luettu: 13.4.2014.

Helsingin NMKY ry (HNMKY), a. Helsingin NMKY » Arvot. Luettavissa:
<http://www.hnmky.fi/helsingin-nmky/arvot/>. Luettu: 23.4.2014.

Helsingin NMKY ry (HNMKY), b. Helsingin NMKY » Strategia. Luettavissa:
<http://www.hnmky.fi/helsingin-nmky/arvot/strategia/>. Luettu: 3.6.2014.

Henderson, E. & McIlwraith, M. 2013. Ethics and Corporate Social Responsibility in the Meetings and Events Industry. The Wiley Event Management Series. John Wiley & Sons, Inc. Hoboken, New Jersey.

Hilton Worldwide 10.10.2011. Hilton Worldwide earns ISO 9001 and ISO 14001 Certifications for Quality and Environmental Management | Hilton Worldwide Global Media Center. Luettavissa:
<http://news.hiltonworldwide.com/index.cfm/newsroom/detail/14408>. Luettu: 20.4.2014.

Holden, A. 2008. Environment and Tourism. 2. painos. Routledge Introductions to Environment Series. Routledge. Lontoo.

Hotel Arthur 2014a. Vastuullisuus. Luettavissa:
<http://www.hotelarthur.fi/fi/info/vastuullisuus/>. Luettu: 22.4.2014.

Hotel Arthur 2014b. Hotelli Helsinki – Hotel Arthur. Luettavissa:
<http://www.hotelarthur.fi/fi/info/historia/>. Luettu: 23.4.2014.

Hotel Arthur 2014c. Kokous Helsingissä? Järjestä onnistunut yritystilaisuus Hotel Art-
hurissa. Luettavissa: <http://www.hotelarthur.fi/fi/kokoukset/>. Luettu: 23.4.2014.

Hotelzon Finland 2012. Hotellin ympäristövastuu – hotellin ympäristömarkkinointi.
Luettavissa: <http://hotelzon.com/fi/fi/palvelut/hotellit/hotelzon-ymparistoosio>. Lu-
ettu: 29.3.2014.

Ilmastoinfo 2013. Ilmastoinfo | Ilmastoinfo.fi. Luettavissa:
<http://ilmastoinfo.fi/ilmastoinfo/>. Luettu: 6.4.2014.

Inspecta Oy 2013. Hallintajärjestelmiin liittyvät sertifiikaatit – Inspecta. Luettavissa:
http://www.inspecta.com/fi/Palvelut/Sertifiointi/Sertifikaattihaku/hallinta_jarjestelm
[at/](http://www.inspecta.com/fi/Palvelut/Sertifiointi/Sertifikaattihaku/hallinta_jarjestelm). Luettu: 22.4.2014.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) 2014. Climate Change 2014: Im-
pacts, Adaptation, and Vulnerability. IPCC WGII AR5 Summary for Policymakers.
Luettavissa: <http://ipcc->
[wg2.gov/AR5/images/uploads/IPCC_WG2AR5_SPM_Approved.pdf](http://ipcc-wg2.gov/AR5/images/uploads/IPCC_WG2AR5_SPM_Approved.pdf). Luettu:
31.3.2014.

Kokous- ja kongressihotelli Majvik, ei päiväystä. Ympäristöpolitiikka | Kokous- ja
kongressihotelli Majvik. Luettavissa:
<http://www.majvik.fi/fi/majvik/ymparistopolitiikka/>. Luettu: 23.4.2014.

Kokoushotelli Siikaranta, ei päiväystä. Ympäristö | Kokoushotelli Siikaranta. Luettavis-
sa: http://www.hotellisiikaranta.fi/?page_id=16. Luettu: 23.4.2014.

Koskela, S., Mäenpää I., Mattila, T., Seppälä, J., Saikku, L., Korhonen, M.-R., Suorsa,
M., Österlund, H. & Hippinen, I. 2013. Suomen talouden materiaalivirrat vuonna 2008
ja resurssitehokkuuden tehostamisen vaikutukset vuoteen 2030. Ympäristöministeriön

raportteja 26/2013. Ympäristöministeriö. Helsinki. Luettavissa:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40781/YMra_26_2013.pdf?sequence=1. Luettu: 6.4.2014.

Koskela, S., Sokka, L., Korhonen, M.-R., Mattila, T., Soimakallio, S. 2010. Elinkaariarviointi ja sen käyttö. Raportissa Antikainen, R. (toim.). Elinkaarimetodiikkojen nykytila, hyvät käytännöt ja kehitystarpeet. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 7 | 2010, s. 16–49. Suomen ympäristökeskus. Paikkakunta. Luettavissa:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/39822/SYKEra_7_2010.pdf?sequence=1. Luettu: 18.4.2014.

Lovio, R. & Kuisma, M. 2004. Ympäristönsuojelun ja yritystalouden yhteensovittamisen haaste. Teoksessa Heiskanen, E. (toim.). Ympäristö ja liiketoiminta, s. 17–49. Gaudeamus. Helsinki.

Lovio, R. 2004. Ympäristöasioiden hallintajärjestelmät ympäristöjohtamisen työkaluna. Teoksessa Heiskanen, E. (toim.). Ympäristö ja liiketoiminta, s. 123–134. Gaudeamus. Helsinki.

Marshall, J. & Toffel, M. 2005. Framing the Elusive Concept of Sustainability: A Sustainability Hierarchy. *Environmental Science & Technology*, 39, 3, s. 673–682. Luettavissa:

http://www.people.hbs.edu/mtoffel/publications/Marshall&Toffel_2005_EST.pdf. Luettu: 12.5.2014.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, ei päiväystä. Sopimukseen liittyneet yritykset · Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry. Luettavissa: <https://mara.fi/sopimukseen-liittyneet-yritykset>. Luettu: 20.4.2014.

Matkailun edistämiskeskus MEK, ei päiväystä. Trendit – MEK. Luettavissa:

<http://www.mek.fi/tutkimukset-ja-tilastot/trendit/>. Luettu: 26.4.2014.

Miljömärkning Sverige AB, a. Svanen_logo.jpg (2000x1899). Luettavissa:
http://www.svanen.se/Global/LogoTypes/Svanen_logo.jpg. Luettu: 22.4.2014.

Miljömärkning Sverige AB, b. Logotyper – Svanen.se. Luettavissa:
<http://www.svanen.se/Om-Svanen/Ladda-ner/Logotyper/>. Luettu: 22.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, a. Organisaatio | Joutsenmerkki. Luettavissa: <http://joutsenmerkki.fi/organisaatio/>. Luettu: 17.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, b. Suomen organisaatio | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/kuka-tekee-mita/suomen-organisaatio/>. Luettu: 17.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, c. Joutsenmerkki | Joutsenmerkki. Luettavissa: <http://joutsenmerkki.fi/joutsenmerkki/>. Luettu: 31.3.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, d. Hotellit ja retkeilymajat | Kriteerit | Joutsenmerkki. Luettavissa: <http://joutsenmerkki.fi/kriteerit/hotellit-ja-retkeilymajat/>. Luettu: 13.3.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, e. Hotellit, ravintolat ja kongressikeskukset | Kriteerit | Joutsenmerkki. Luettavissa: <http://joutsenmerkki.fi/kriteerit/hotellit-ravintolat-ja-kongressikeskukset/>. Luettu: 17.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, f. Miksi valita EU-ympäristömerkki? | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/miksi-valita-eu-ymparistomerkki/>. Luettu: 17.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, g. EU-ympäristömerkki | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/>. Luettu: 19.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, h. Miten kriteerejä laaditaan? | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/miten-kriteereja-laaditaan/>. Luettu: 19.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, i. EU-ympäristömerkin tuotteet ja palvelut | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/eu-ymparistomerkin-tuotteet-ja-palvelut/>. Luettu: 19.4.2014.

Motiva Services Oy – Ympäristömerkintä, j. Majoituspalvelut, Hotellit | EU-ympäristömerkki. Luettavissa: <http://eu-ymparistomerkki.fi/eu-ymparistomerkki/eu-ymparistomerkin-tuotteet-ja-palvelut/tuoteryhmat/majoituspalvelut-hotellit/>. Luettu: 13.3.2014.

Nordic Ecolabelling, ei päiväystä. Luettavissa: <http://www.nordic-ecolabel.org/about/>. Luettu: 18.4.2014.

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Spółka Akcyjna z siedzibą w Belchatowie (PGE GiEK SA), ei päiväystä. Elektrownia Belchatow | PGE GiEK SA. Luettavissa: <http://www.pgegiiek.pl/index.php/elektrownie/elektrownia-belchatow/>. Luettu: 15.5.2014.

Pohjoismaiden ministerineuvosto 3.9.2012. Joutsenmerkki ja EU:n ympäristömerkki ovat maailman tunnetuimpia merkkejä – Pohjoismainen yhteistyö. Luettavissa: <http://www.norden.org/fi/ajankohtaista/uutiset/joutsenmerkki-ja-eu-n-ympaeristoemerkki-ovat-maailman-tunnetuimpia-merkkejae/>. Luettu: 18.4.2014.

Pohjola, T. 2003. Johda ympäristöasioita tehokkaasti. Ympäristöosaaminen menestystekijänä. Tekniikka&Talous-kirjasarja. Talentum. Helsinki.

Private Hotels 2010. Etusivu. Luettavissa: <http://privatehotels.fi/>. Luettu: 24.2.2014.

Rahikainen, M. & Ronigkeit, H.-E. 2008. Ympäristövastuu majoitusliiketoiminnassa. Tapaus: Joutsenmerkki Best Western Hotel Haagalle. Amk-opinnäytetyö. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Reilu kauppa ry 2011. Reilu kauppa / Reilusta kaupasta / Mikä Reilu kauppa?. Luettavissa: <http://www.reilukauppa.fi/meista/mikae-reilu-kauppa/>. Luettu: 17.4.2014.

Restel Oy, ei päiväystä. Ympäristöohjelma. Luettavissa: http://www.restel.fi/ymparisto/fi_FI/ymparistoohjelma/. Luettu: 21.4.2014.

Sahlberg, S. 22.4.2014. Asiantuntija. Suomen standardisoimisliitto SFS ry. Puhelinkeskustelu.

Santa's Hotel Tunturi, ei päiväystä. Hotel Tunturin ympäristöpolitiikka | tunturihotelli.fi. Luettavissa: <http://www.tunturihotelli.fi/fi/ymp%C3%A4rist%C3%B6politiikka>. Luettu: 23.4.2014.

sertifointi.com AKM Consulting Oy 2011. Asiakkaitamme | sertifointi.com. Luettavissa: <http://sertifointi.com/asiakkaitamme/>. Luettu: 22.4.2014.

Sodexo Oy, ei päiväystä. Ympäristö | Sodexo. Luettavissa: <http://www.sodexo.fi/ymparisto>. Luettu: 21.4.2014.

Sokos Hotels, ei päiväystä. Joutsenmerkki. Luettavissa: <https://www.sokoshotels.fi/fi/tietoa-meista/joutsenmerkki>. Luettu: 21.04.2014.

Spiegel Online 2014. Kohlekraftwerke in Deutschland stoßen mehr CO2 aus als im EU-Schnitt - SPIEGEL ONLINE. Luettavissa: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/kohlekraftwerke-in-deutschland-stossen-mehr-co2-aus-als-im-eu-schnitt-a-962028.html>. Luettu: 15.5.2014.

Suihkonen, M. 22.8.2011. Kotimainen vai Reilu ruusu? - Luonto-Liitto - Kulutus.fi. Luettavissa: <http://www.kulutus.fi/artikkelit/kotimainen-vai-reilu-ruusu/>. Luettu: 2.6.2014.

Taloustutkimus Oy 2014. Tutut brändit jatkavat kärjessä Suuressa Bränditutkimuksessa – vain yksi uusi brändi kymmenen joukossa – Taloustutkimus Oy. Luettavissa: <http://www.taloustutkimus.fi/ajankohtaista/uutiskirje/uutiskirje-7-2013/tutut-brandit-jatkavat-karjessa-2/>. Luettu: 18.4.2014.

The Natural Step, a. The Four System Conditions of a Sustainable Society | The Natural Step. Luettavissa: <http://www.naturalstep.org/the-system-conditions>. Luettu: 14.5.2014.

The Natural Step, b. The Framework for Strategic Sustainable Development | The Natural Step. Luettavissa: <http://www.naturalstep.org/en/our-approach>. Luettu: 14.5.2014.

Tilastokeskus 17.4.2014. Majoitustilasto 2014, helmikuu. Luettavissa: http://www.tilastokeskus.fi/til/matk/2014/02/matk_2014_02_2014-04-17_fi.pdf. Luettu: 22.4.2014.

Tilastokeskus 15.5.2014. Tilastokeskus - Suomen kasvihuonekaasupäästöt 2012. Luettavissa: http://www.stat.fi/til/khki/2012/khki_2012_2014-04-15_kat_001_fi.html. Luettu: 15.5.2014.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2010. Suomen matkailustrategia 2020. Luettavissa: http://www.tem.fi/files/27053/Matkailustrategia_020610.pdf. Luettu: 29.3.2014.

Tähtinen, T. 24.4.2014. Myyntijohtaja. Hotel Arthur Oy. Puhelinkeskustelu.

UTZ Certified 2014. Here's how UTZ works. Luettavissa: <https://www.utzcertified.org/en/aboututzcertified/how-utz-works>. Luettu: 17.4.2014.

Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuville vaaroilta 26.1.2006/85. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060085>. Luettu: 24.4.2014.

Vierumäki (Suomen Urheiluopisto) 2014. Arvot ja ympäristö » Vierumäki. Luettavissa: <http://www.vierumaki.fi/tietoa-meista/arvot-ja-ymparisto/>. Luettu: 22.4.2014.

Viitala, R. 2009. Henkilöstöjohtaminen. Strateginen kilpailutekijä. Edita. Helsinki.

Virtanen, A. & Rohweder, L. 2011. Yritykset ja ilmastomyönteinen toiminta. Teoksessa Virtanen, A. & Rohweder, L. (toim.). Ilmastonmuutos käytännössä, s. 295–305. Gaudeamus. Helsinki.

VTT Expert Services Oy 24.01.2014. Luettavissa: http://www.vttexpertservices.fi/files/services/exp/brochures_fin/Laatu_ja_ymparistojarjestelmasertifikaatit.pdf. Luettu: 22.4.2014.

Weiss, P. & Bentlage, J. 2006. Environmental Management Systems and Certification. The Baltic University Environmental Management book series. The Baltic University Press. Uppsala.

World Commission on Environment and Development (WCED) 1987. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Luettavissa: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>. Luettu: 6.4.2014.

WWF Suomi, a. Mikä Green Office? – Mikä Green Office? – Green Office – WWF ja yritykset – WWF. Luettavissa: <http://wwf.fi/yritykset/greenoffice/mika-green-office/>. Luettu: 20.4.2014.

WWF Suomi, b. Welcome to WWF Parhaat Green Office käytännöt | WWF Parhaat Green Office käytännöt. Luettavissa: <http://www.bestpractices.wwf.fi/>. Luettu: 22.4.2014.

Ymparisto 4.2.2014. Ymparisto > EMASin toteuttaminen. Luettavissa:

<http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_johtaminen/EMASin_toteuttamine](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Ymparistojarjestelmat_ja_johtaminen/EMASin_toteuttaminen)
n. Luettu: 17.4.2014.

Ymparisto 4.12.2013. Ymparisto > Elinkaariarviointi, jalanjaljet ja panostuotomalli.

Luettavissa: <http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Kulutus_ja_tuotanto/Tuotesuunnittelu_ja_tuotteet/Elinkaariarviointi_jalanjaljet_ja](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Tuotesuunnittelu_ja_tuotteet/Elinkaariarviointi_jalanjaljet_ja_panostuotomalli)
_panostuotomalli. Luettu: 17.4.2014.

Liitteet

Liite 1 . Hotel Arthurin Ekokompassin alkukartoituslomake täytettynä

Ympäristöasioiden alkukartoituslomake

Ympäristöasioiden alkukartoituslomake	
Alkukartoitukseen osallistujat	Maria Huhtimo, Matti Miettinen, Laura Ruotsalainen
Päivämäärä	19.2.2013
YRITYKSEN TIEDOT	
Nimi	Hotel Arthur Oy
Kotipaikka	Helsinki
Toimiala	Majoitus- ja ravitsemisala sekä kokouspalvelut
Liikevaihto	6,043 M€ (v. 2012)
Henkilöstön määrä	34 (v. 2012)
Osoite	Vuorikatu 19 00100 Helsinki
Yhteyshenkilö	Maria Huhtimo
Puhelin	09-173441
Sähköposti	maria.huhtimo@hotelarthur.fi
TOIMINNAN KUVAUS	

Lyhyt erittely ja kuvaus yrityksen tuottamista palveluista.	Hotel Arthur tarjoaa majoitusta, ravintolapalveluita ja kokouspalveluita. Majoituspalvelut 182 huonetta Vuonna 2012 hotellissa on ollut majoittujia 87717, huoneita on ollut käytössä 55383 kpl, ja vuoden 2012 käyttöaste on 84,98%. Ravintola 230 asiakaspaikkaa Aamiainen, lounas, à la carte, ryhmäruokailut, juhlat & tilaisuudet Kokous 11 kokoustilaa, n. 500 hengelle Kokoukset ja kongressit, juhlat & tilaisuudet Vuonna 2012 hotellissa on ollut yleiseltä luonteeltaan pidempikestoisissa tilaisuuksissa (hää, kabinettikokoukset, karonkat, kokoukset, muistotilaisuudet, pikkujoulut, syntymäpäivät, yhtiökokoukset) kokousvieraita yhteensä 47983.
Yrityksen pääasialliset asiakasryhmät (yritykset, julkishallinto, yksityiset)?	Yritykset, yksityishenkilöt, julkishallinto, yhteisöt, 15 jakelukanavaa majoituspuolella Useita matkatoimistoja kotimaisia ja kansainvälisiä Valtiovallinnon puitesopimus
Sijaitseeko toimitila omassa vai vuokrakiinteistössä? Toimitilan pinta-ala / kuu- tiot?	Vuokra kiinteistö, 25 % hotellihuoneista omassa omistuksessa 7432m² Kaisaniemenkatu 10 kiinteistön tilavuus on 35000 m³, josta Hotel Arthur Oy:n käytössä valtaosa. Kaisaniemenkatu 8 kiinteistön tilavuus on 19800 m³.
YLEISET YMPÄRISTÖASIAT	
Onko yrityksen ympäristöasioita aikaisemmin kar- toitettu tai järjestetty hen- kilökunnalle ympäristö- koulutusta?	Ei

Onko yrityksen johto motivoitunut kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin? Miksi?	Kyllä. Ympäristöasiat ovat olleet kauan ajankohtaisia ja niihin halutaan viimein perehtyä. Vihreät arvot nostavat sijaansa ajattelussa ja niihin halutaan panostaa markkinoinnissa ja toimintatavoissa.
Onko henkilökunta motivoitunut kiinnittämään huomiota yrityksen ympäristöasioihin? Miksi?	Kyllä. Henkilökunnan motivaatio tulee henkilökohtaisten arvojen perusteella ja yritys toivoo, että vihreät arvot tulisivat yhteiseksi toimintatavaksi. Ympäristöasioihin halutaan kiinnittää huomiota ja saada ohjeistusta kehitykselle.
Ovatko asiakkaat tiedustelleet yrityksen ympäristöasioiden hallinnasta? Mistä asioista?	Ovat, ympäristömerkeistä tiedustellaan. Yhteistyökumppaneilta tulee painetta jatkuvaan kehitykseen ja ympäristöasioiden suurempaan huomiointiin. Asiakkaat ovat kiinnostuneita yleisistä kestävästä kehityksen asioista ja ympäristöön liittyvistä kysymyksistä. (kertakäyttöastioiden käyttö, veden kulutus ym.)
Edellyttävätkö yritysasiakkaat hankintasopimuksiinsa ympäristöasioiden huomioimista? Miten?	Kyllä, osa. Joidenkin yhteistyökumppaneiden ja yritysasiakkaiden kanssa on täytetty riskiarviointeja ja ympäristöasioihin liittyviä kyselyjä. Joillekin asiakkaille ympäristöohjelma on ehto yhteistyölle, joillekin asiakkaille vain eettinen kysymys, joka kuitenkin mainitaan yhteistyön puitteissa. Yritys on huomannut, että ympäristöohjelman puute sijoittaa yrityksen alemmas sijoituksissa yhteistyöasioissa.
Miten on varauduttu mahdollisiin riskitilanteisiin? (esim. onko olemassa ohjeita, pelastussuunnitelmaa, ensiaputaidot?)	Yrityksellä on pelastussuunnitelma, henkilökunta on koulutettua ensiapu- ja paloturvallisuusasioissa. Lisäksi keittiössä ravintolahenkilökuntaa on koulutettu toimimaan riskitilanteissa, jotka ovat tyypillisiä keittiölle.
LAIT JA SÄÄDÖKSET	
Onko yritys kartoittanut sitä koskevaa ympäristölainsäädäntöä? Mitkä lait tai määräykset koskevat sitä?	Ei Omavalvontaohjelma on käytössä keittiössä
Millaisia lupia / ilmoituksia yritys tarvitsee toiminnassaan?	Anniskelulupa, Teosto-lupa, terassilupa, TV-lupa, elinkeinolupa

JÄTEHUOLTO

Seurataanko jätemääriä? Miten?	Keittiössä ei seurata taulukoidusti. Sekajäte: Kiinteistön sekajätteen määrän seuranta on mahdollista marraskuusta 2012 alkaen kiinteistön ostoreskontran sovelluksen kautta. Biojäte, rasvanerotuskaivoliete, keräyspaperi ja vaarallinen jäte: Lassila & Tikanojan raportointiportaali ymparistonetti.fi			
Sisältyvätkö jätehuoltokulut vuokraan / vastikkeeseen?	Osittain. Arthur vastaa siirtolavasta ja rasvakaivosta. Muut kuuluvat vuokraan.			
Mitkä ovat yrityksen vuosittaiset jätehuoltokustannukset? <i>Liitä mukaan vuoden las- kut.</i>	Sekajätteen, biojätteen, keräyspaperin ja keräyskartongin käsittely sisältyvät vuokraan. Siirtolava 25179,17 € Rasvakaivo 2950,16 € Sekajätteen vuosikustannukset n. 18 600 € Keräyspaperi ja -kartonki 2766,78 €			
Onko yrityksellä jätehuoltosuunnitelma? <i>Liitä mukaan.</i>	Ei ole erityistä suunnitelmaa, jätteet lajitellaan kiinteistön jätehuollon jätejakeiden mukaisesti.			
Mitä jätejakeita yrityksessä syntyy? Kuinka paljon? (arvioidut määrät) <i>Jos yrityksellä on oma jätehuoltolasku, lisää se liitteeksi.</i>	Jätejakeet	Syntykö? (rastita)	Määrä (kg/ tn/vuosi)	Lajitellaanko? (rastita)
	Biojäte	x	9 * 140l astia / vko; kertymä v.2012 20,38 tn	L&T
	Rasva/ruokaöljy	x	rasvakaivon kertymä v.2012 9,76 tn	L&T, lajitellaan rasvakaivoon
	Paperi	x	600l astia tyhjennys 1 krt / viikko; kertymä v.2012 6,24 tn	L&T

Pahvi	x	100kg /vko	L&T
Nestepakkauskar- tonki	X	sekajäte	
Muovipullot	x	sekajäte	
Energiajäte	x	sekajäte	
Metalli	x	sekajäte	
Palautuspullot ja – tölkit (lasipullot, muovipullot, metalli- tölkit)	x	Töl- kit&muovi: 200l säkki 1/kk; palau- tuspullot: 240l säiliö 1/kk	x
muu lasi (astiat, purkit ym.)	x	sekajäte	
Posliini	x	sekajäte	
Puu			
Sekajäte sekajätteen määrä on laskettu ostolas- kuista marraskuu 2012 - maaliskuu 2013 ajalta, jolloin saatu viikon keskiar- vo 0,76 tn on pyöris- tetty arvoon 0,8 tn	x	41,6 tn	Helsingin KTK
Tekstiili			
Muu, mikä?			

Ongelmajätteet

Syntykö toiminnassa ongelmajätettä? Miten siitä huolehditaan?	Ongelmajätelaji	Syntykö? (rastita)	Määrä (kg / tn / l / vuosi)	Miten huolehditaan?
	Patterit, akut	x	50kg	Erikoiskulj. L&T
	Loisteputket	x	300kg	Erikoiskulj. L&T
	Käytetty voiteluöljy			
	Kiinteät öljyiset jätteet			
	Liuottimet			
	Maali- ja lakkajäte			
	SER eli sähkö- ja elektroniikka-romu	x	530 kg	Erikoiskulj. L&T
	Syövyttävät pesuaineet			
	Rakennusjäte	X	51,54 tn	Erikoiskulj. L&T
Mihin keräyspisteeseen ongelmajäte viedään?	Ongelmajätelaitokselle / Lassila & Tikanoja noutaa, myös tuhottavat paperit			
Jätehuolto toimipisteessä				
Lajittelevatko siivoajat kerätyn jätteen? Mitkä jakeet?	Osittain, ainoastaan palautuspullot erotetaan jätteestä			
Mitä jättejakeita kiinteistössä tai alueella on mahdollisuus kerätä?	Sekajäte / biojäte / paperi / kartonki / pullot			
Voisiko syntyvän jätteiden määrää vähentää? Miten?	Pienessä määrin kyllä, tämä voitaisiin toteuttaa kiinnittämällä huomiota tilattavien materiaalien ja tuotteiden pakkauskokoon ja -tapaan.			
Olisitteko halukkaita lisäämään lajittelua?	Kyllä			

KEMIKAALIT

Käytetäänkö toiminnassa varoitusmerkittyjä kemikaaleja? Mitä, kuinka paljon ja missä yhteydessä? <i>Liitteeksi käyttöturvallisuuksitiedotteet.</i> *KTT= käyttöturvallisuuksitiedote	Kauppanimi	Käyttötarkoitus	Vuosittainen käyttömäärä	KTT on (rastita)*	Ympäristömerkki
	Tiski (Berner)	Käsitiskiaine	100l	X	ei
	Heti Nestedip (Berner)	Teräksen (astioiden ja ruokailuvälineiden) esiliotusaine	100l	X	ei
	Heti Clean Konetiskitii- viste (Berner)	Kiinteä pesuaine koneelliseen astianpesuun	272kg	X	ei
	Heti Raspo (Berner)	Rasvan puhdistus	30l	X	ei
	Heti Huuhtelukirkaste (Berner)	Astiankonepesun huuhteluaine	415l	X	ei
	Heti Konekalkki (Berner)	Voimakkaasti hapan pesuaine, astianpesukoneen kalkinpoisto	15l	X	ei
	Heti Yleispe-su Spray (Berner)	Heikosti emäksinen puhdistusaine	15l	X	ei
	Cleanjet Puhdistusainetabletti (Berner)	Metos Self-cooking Center –laitteen puhdistukseen	100 kpl		ei
	Heti Uuni ja Grilli (Berner)	Vahvasti emäksinen pesuaine teräspintojen uunien ja grillien pesuun	10l	X	ei

	Heti Konetiski	Nestemäinen emäksinen koneastianpesuaine	40 l	X	ei
Annostellaanko pesukemikaalit kemikaalitoimittajien ohjeiden mukaan?	Keittiö: Kyllä				
Onko yrityksellä luetteloa käytetyistä kemikaaleista?	Laskuissa ilmenee, ei muuta luetteloa				
Onko henkilökuntaa opastettu kemikaalien turvalliseen käyttöön ja säilytykseen?	Keittiö: Kyllä				
Ovatko käyttöturvallisuustiedotteet henkilökunnan saatavilla?	Keittiö: Kyllä Yleisten tilojen ja hotellihuoneiden siistimispalvelut tuotetaan alihankintana Servisolen toimesta, ja Servisolella on oma ohjeistuksensa.				

SÄHKÖN, ENERGIAN JA VEDEN KÄYTTÖ

	sähkö	lämmitys	vesi
Sisältyvätkö seuraavat kulut vuokraan tai vastikkeeseen?	ei	kyllä	kyllä
Kulutus vuosittain? Sähkön, lämmön ja veden kulutusluvut on saatu Talokeskuksen Tampuuri – kiinteistötietojärjestelmästä. Luvut ovat koko kiinteistön kulutuslukemia.	Sähkö: 1541,70 MWh Kaasu: 6078 m ³ Sähkönkulutus 17,58 kWh/vierasyö	3141,25 MWh Lämmönkulutus 35,81 kWh/vierasyö	14488 m ³ Vedenkulutus 165,17 l/vierasyö

Kustannukset vuosittain? Sähkön kustannus on Hotel Arthur Oy:ltä lasku- tettu summa.	Sähkö: 60719,49 € Kaasu: 10171,46 €	sis. vuokraan	sis. vuokraan

Lämmitys

Mikä lämmitysmuoto yrityksellä on?	kaukoläm- pö	suorasähkö	uusiutuva energia/ vihreä sähkö	öljy	lämpö- pumppu
	x				

Miten tilojen lämpötilaa säädellään?	Keskitetty automaattikka patteriverkoston kiertävän veden lämpötilalle, tilakohtaiset patteritermostaatit

Hyödynnetäänkö valais- tuksen, ilmastoinnin, säh- kölaitteiden tai jätevesien tuottama lämpö lämmityk- sessä? Miten?	Ei

Sähkönkulutus

Onko käytössä vihreä / ekosähkö?	Ei

Luettelo sähkökäyttöisistä laitteista, joita on paljon yrityksen toimitiloissa. Esimerkiksi tietokoneet, tulostimet ym. (muut kuin valaistus)	Laite ja merkki	ikä	Energi- an- kulutus	käyttö h /päivä
	Tietokone keskusyksikkö HP x 8	1 – 5 v	250 W	8 h
	Näyttö Acer x 6	1 – 5 v	30 W	8 h
	Näyttö Asus x 1 (3. krs tsto)	1 – 5 v	20 W	2 h
	Näyttö Acer x 1 (3. krs tsto)	1 – 5 v	30 W	2 h
	Näyttö BenQ x 4	1 – 5 v	25 W	8 h
	Tulostin HP x 9	1 – 5 v	570 W	8 h
	Palvelin x 3 (Opera, AD, Quadriga)	1 – 5 v	800 W	24 h

	Keskusyksikkö x 7 (ravintola, keittiö, soittorasia, interface, puhelinvaihte, infokanava)	1 – 8 v	300 W	24 h
	Xerox Tulostin x 2 (virransäästötilassa)	1- 5 v	984 W	n. 5 h
	Puhelin x 12	1 v	15 W	n. 8 h
	Näyttö BenQ x 2	1 – 5v	25 W	24 h
	Tietokone keskusyksikkö HP x 3	1-5 v	300 W	24 h
	Huone- ja kokoustilapuhelimet x 200	2-10 v		5 min
	Langaton kuuloke Jabra x 3	1 v		8 h
	Langaton kuuloke Plantronics x 3	3 v		8 h
Onko käytössä energia-luokitettuja laitteita? Mitkä?	Tietokoneiden näytöistä osa on Energy Star- ja TCO –sertifioituja.			
Onko sähkölaitteiden energiansäästöominaisuudet otettu käyttöön?	Keittiö = kyllä Näytöt = osittain, näytönsäästö Tietokoneet = ei Puhelimet = kyllä			
Onko siivoojia ohjeistettu sammuttamaan valot ja turhaan päällä olevat laitteet?	kyllä			
Ilmastointi				
Onko tiloissa ilmastointi?	Osassa tiloja, ilmalämpöpumppuja on 7 (ravintola & aula, vastaanoton takahuone, myyntipalvelu, 3. krs uudet huoneet, 4. krs uudet huoneet, huone 425, 9. krs uudet huoneet)			
Onko ilmastointi aika- tai tarveohjattu?	Ilmastointi on hotellihuoneissa asiakkaiden itse säädettävissä. Muissa tiloissa henkilökunta voi itse säätää tarpeen mukaan.			

Miten tuuletus hoidetaan? (Koneellinen ilmanvaihto / ovien ja ikkunoiden avaus / molemmat)	Kiinteistössä on aikaohjattu koneellinen ilmanvaihto. Huonesiivouksen yhteydessä on myös ikkunoiden avaus.

Valaistus

	Julkiset tilat	Toimistot	Ruokasalit	Muut tilat (varastot)	Ulkotilat
Hyödynnetäänkö päivänvaloa valaistuksessa?	Ei	Ei	kyllä	Ei	
Onko käytössä avainkortilla, ajastimella tai kulkuilmaisimella aktivoitava valaistus?	Ei	Ei	Ei	Ei	kyllä
Onko käytössä himmennetty yövalaistus?	Ei	Kyllä	Kyllä	valot sammutetaan	Ei
Onko käytössä energiansäästö- tai led-lamppuja? Kuinka suuri osuus kaikista valaisimista?	10 %	10 %	10 %	Ei	Ei

Vedenkulutus

Seurataanko kohteen vedenkulutusta? Miten usein?	1 krt / kk
Hotellit ja ravintolat: Mikä on kohteen vedenkulutus/asiakas?	165l / vierasyö, kun kokousvieraita ei huomioida Kun yksi kokousvieras lasketaan 0.5 vierasyöksi, kulutus on 130l / vierasyö
Ovatko wc- tiloissa käytössä vettä säästävät /automaattihanat?	Ei

Kuinka paljon vesihanat kuluttavat vettä/min?	10 – 12 litraa
Voiko WC-pöntöissä valita huuhtelumäärän? Vedenkulutus/huuhtelukerta?	Ei
Onko siivoojia/ kiinteistöhuoltoa ohjeistettu tarkastamaan hanat ja wc-pöntöt säännöllisesti ja raportoimaan vuodoista välittömästi?	Kyllä
Miten vedenkulutusta voisi vähentää? Mitä on jo tehty?	Veden virtaamaa putkistossa on pienennetty laskemalla vedenpainetta.

HANKINNAT

Tuoteryhmät, joita yritys pääasiallisesti käyttää toiminnassaan?	Tuoteryhmä	Kokonaiskäyttö	Ympäristö- / luomu- / Reilun kaupan merkki (mikä?)	Osuus tuoteryhmän kokonaiskäytöstä
<i>Näiden kulutus vuodessa (arvio).</i>	Pesuaineet Johnson Diversey: saippua Lux prof+ shampoo Softcare lux	saippua 360 kg shampoo 1000 litraa		
Käytetäänkö joissain tuoteryhmissä ympäristömerkittyjä, luomu- tai reilun kaupan tuotteita? Merkitse niiden osuus tuoteryhmän kokonaiskäytöstä.	Toimistotarvikkeet	7000 €		
	Asiakaspalvelutarvikkeet Arthur materiaali, kynät, hotellikansio	11 887 €		
	Korjausmateriaali (korjaukset)	37 000 €		
<i>Liitteeksi hankintasuunni-</i>	Kasvopyyhkeet, tisu- et, Katrin käsipyyhe			

<i>telma, jos sellainen on olemassa.</i>	Kertakäyttöastiat	18 233 €		
	Astiat	13 482 €		
	Käyttötarvike	3 321 €		
	Ruoka	895 500 €		
	Hotellitekstiilit vuokra- palvelu Comfortalta	211 820,73 €		
Käytetäänkö lähialueen tuottajien tuotteita? Missä tuoteryhmissä?	Leipomotuotteet ovat suurelta osin lähialueella tuotettuja.			

Materiaalitehokkuus

Käytetäänkö markkinoinnissa sähköisiä kanavia paperituotteiden sijaan? Miten ja millaisia?	Kyllä. Sähköiset kanavat: sähköposti, postitus sähköisesti, kotisivut. Paperisena vain esitteet ja tarjoukset joita tilataan vaan tiettyyn tarkoituksen sen vaativa määrä. Postikortteja & ravintolan etukuponkeja käytetään enemmän.
Onko yrityksessä siirrytty sähköiseen laskutukseen?	Kyllä.
Käytetäänkö yrityksessä kertakäyttöastioita? Muita kertakäyttöhyödykkeitä?	Keittiö: kyllä (jatkuvasti kahvikuppeja tavallisten lisäksi) Kokous: kyllä (jatkuvasti kahvikuppeja tavallisten lisäksi) Osassa hotellihuoneista on vedenkeitin kahvin ja teen valmistukseen ja kertakäyttöastiat. Kaikissa hotellihuoneissa on vesilasina muoviset kertakäyttöastiat. Muuten vain tarvittaessa
Käytetäänkö kaksipuolista tulostusta?	Osittain
Miten käsien kuivaus hoidetaan?	puhallin / pyyherulla / pyyhkeet / paperirulla/ irtopaperi Pyyherulla tai pyyhkeet ja irtopaperi

Kierrätetäänkö käyttökelpoiset materiaalit ja laitteet uusiokäyttöön? Miten?	Paperi ja pahvi kierrätetään Tulostimien mustekasetit kierrätetään käyttämällä valmistajien tarjoamaa kierrätyspalvelua.
Minkälaisia materiaalihokkuuden toimia yrityksessä on toteutettu?	• Telefaksit on ohjattu sähköpostiin, eikä niitä enää tulosteta. • Hotellijärjestelmän yöajon raportteja ei tulosteta automaattisesti, vaan ne tallennetaan ja tulostetaan tarvittaessa. • Muistiinpanopaperina käytetään vanhoja tulosteita. • Asiakkaiden jälkikäteen pyytämät laskukopiot lähetetään suoraan hotellijärjestelmästä sähköpostilla sen sijaan, että laskukopio tulostettaisiin ja skannattaisiin vastaanoton sähköpostiin.

KULJETUKSET, LIIKKUMINEN

Ostetaanko kuljetuspalveluja alihankintana? Mitä kuljetuksia?	Kyllä. Messujen rakennuskuljetukset, muut tavarankäynnit			
Onko yrityksellä omia/leasing- ajoneuvoja? <i>Tiedot löytyvät rekisteriotteesta.</i>	Luettelo ajoneuvoista	die- sel/bensa	poltto- aineen- kulutus/ km	hiili- dioksidipääs- töt/ km
Onko ajoneuvojen hankinnassa kiinnitetty huomiota ympäristökriteereihin (päästöt, kulutus jne.)? Miten?	-			
Seurataanko ajoneuvojen polttoaineenkulutusta?	-			
Onko kiinnitetty huomiota logistiikan tehostamiseen ja ajoreitteihin?	-			

Noudatetaanko yrityksen kuljetuksissa tyhjäkäyntikieltoa?	-
Tuntevatko kuljettajat taloudellisen ajotavan?	-
Pääseekö toimipisteeseen sujuvasti joukkoliikennettä käyttäen? Mihin kellonaikaan?	Kyllä, ympäri vuorokauden
Kannustetaanko asiakkaita joukkoliikenteen käyttöön? Miten?	Kyllä, asiakkaita kannustetaan saapumaan julkisilla välineillä. Yrityksellä ei ole parkkipaikkoja joten yleensä tästä mainitaan ja suositellaan julkisia kulkuneuvoja. Sijaintinsa vuoksi joukkoliikenne mahdollisuudet ovat erinomaiset
Kannustetaanko henkilökuntaa käyttämään työmatkaliikumisessa joukkoliikennettä, polkupyörää, kimppakyytiä tms. oman auton sijaan? Miten?	Ei
Tuetaanko oman auton käyttöä työmatkaliikumisessa (esim. maksuttomat parkkipaikat, autoetu tms.)? Miten?	Ei. Yritys ei tarjoa parkkimahdollisuutta työntekijöille. Vain huoltohenkilökunnalle on järjestetty parkkimahdollisuus.

MUUTA / LISÄYKSIÄ

Liite 2. Hotel Arthurin ympäristöpolitiikka

Hotel Arthur Oy tunnistaa vastuunsa ympäristöstä ja sitoutuu noudattamaan voimassa olevia lakeja ja säädöksiä. Ympäristömyönteisyys ja ympäristökuormituksen vähentäminen ovat osa jokapäiväistä toimintaamme siten, että liiketoiminta on kannattavalla pohjalla. Tavoitteenamme on säästää yhteisen maailmamme rajallisia resursseja ja haluamme pitkäjänteisesti kehittää toimintaamme ympäristön hyväksi. Samalla haluamme täyttää asiakkaidemme odotukset ja tarjota heille ympäristövastuunsa kantavan kodin Helsingin sydämessä.

Tunnistamme toimintamme keskeisimmät ympäristövaikutukset energian- ja vedenkulutuksessa, materiaalihankinnoissa ja -käytössä, jätelajittelussa sekä yhteistyökumppanien valinnassa. Käyttöenergian tuotanto synnyttää päästöjä, jotka edistävät ilmastonmuutosta. Puhdas vesi on maailmassa rajallinen luonnonvara, ja likaisen veden puhdistaminen kuluttaa energiaa. Käyttötarvikkeiden ja elintarvikkeiden hankinta kuluttavat luonnonvaroja tarvikkeiden tuotannossa sekä synnyttävät ilmastokuormitusta tarvikkeiden tuotannossa ja kuljetuksessa. Toiminnassamme syntyvä jäte kuormittaa ympäristöä.

Pyrimme pienentämään sähkön, veden ja lämmön kulutuksia. Materiaalihankinnoissa suosimme mahdollisuuksien mukaan suurempia pakkauskokoja ja vähemmän pakkausmateriaalia sisältäviä tuotteita. Materiaalikäytössä säästäväisyys ja tehokkuus sekä syntyvän jätteen vähentäminen ovat meille tärkeitä. Pyrimme mahdollisuuksien mukaan kierrättämään jätteet tehokkaasti. Yhteistyökumppanien valinnassa suosimme alihankkijoita, joiden ympäristökuormitus on pienempi ja joilla on ympäristöohjelma. Pyrimme lisäämään lähi- ja luomuruokavaihtoehtoja ravintolassamme.

Ympäristöohjelmamme puitteissa seuraamme asetettujen tavoitteiden saavuttamista: seuraamme sähkön, lämmön ja veden kulutusta sekä syntyvien jättejakeiden määriä. Koko henkilökuntamme on koulutettu ympäristöohjelmaamme ja sitä kehitetään henkilökunnan keskuudesta valitun ympäristötiimin toimesta. Ohjelmaan voivat vaikuttaa myös asiakkaamme ja yhteistyökumppanimme antamalla kehitysehdotuksia.

Liite 3 Hotel Arthurin ympäristöohjelma

Ympäristöohjelma kaudelle 2013 – 2014	
Yritys	Hotel Arthur Oy
Ympäristövastaava tai -tiimi	Maria Huhtimo, Matti Miettinen, Laura Ruotsalainen
Ympäristöohjelman tekijä(t)	Maria Huhtimo, Matti Miettinen, Laura Ruotsalainen
Päivämäärä (päivitetty viimeksi)	16.12.2013
Ympäristöpolitiikka	Hotel Arthur Oy tunnistaa vastuunsa ympäristöstä ja sitoutuu noudattamaan voimassa olevia lakeja ja säädöksiä. Ympäristömyönteisyys ja ympäristökuormituksen vähentäminen ovat osa jokapäiväistä toimintaamme siten, että liiketoiminta on kannattavalla pohjalla. Tavoitteenamme on säästää yhteisen maailmamme rajallisia resursseja ja haluamme pitkäjänteisesti kehittää toimintaamme ympäristön hyväksi. Samalla haluamme täyttää asiakkaidemme odotukset ja tarjota heille ympäristövastuunsa kantavan kodin Helsingin sydämessä. Tunnistamme toimintamme keskeisimmät ympäristövaikutukset energian- ja vedenkulutuksessa, materiaalihankinnoissa ja -käytössä, jätelajittelussa sekä yhteistyökumppanien valinnassa. Käyttöenergian tuotanto synnyttää päästöjä, jotka edistävät ilmastonmuutosta. Puhdas vesi on maailmassa rajallinen luonnonvara, ja likaisen veden puhdistaminen kuluttaa energiaa. Käyttötarvikkeiden ja elintarvikkeiden hankinta kuluttavat luonnonvaroja tarvikkeiden tuotannossa sekä synnyttävät ilmastokuormitusta tarvikkeiden tuotannossa ja kuljetuksessa. Toiminnassamme syntyvä jäte kuormittaa ympäristöä. Pyrimme pienentämään sähkön, veden ja lämmön

	kulutuksia. Materiaalihankinnoissa suosimme mahdollisuuksien mukaan suurempia pakkauskokoja ja vähemmän pakkausmateriaalia sisältäviä tuotteita. Materiaalikäytössä säästäväisyys ja tehokkuus sekä syntyvän jätteen vähentäminen ovat meille tärkeitä. Pyrimme mahdollisuuksien mukaan kierrättämään jätteet tehokkaasti. Yhteistyökumppanien valinnassa suosimme alihankkijoita, joiden ympäristökuormitus on pienempi ja joilla on ympäristöohjelma. Pyrimme lisäämään lähi- ja luomuruokavaihtoehtoja ravintolasamme. Ympäristöohjelmamme puitteissa seuraamme asetettujen tavoitteiden saavuttamista: seuraamme sähkön, lämmön ja veden kulutusta sekä syntyvien jättejakeiden määriä. Koko henkilökuntamme on koulutettu ympäristöohjelmaamme ja sitä kehitetään henkilökunnan keskuudesta valitun ympäristötiimin toimesta. Ohjelmaan voivat vaikuttaa myös asiakkaamme ja yhteistyökumppanimme antamalla kehitysehdotuksia. Johdon allekirjoitus
Osa-alueet <i>Valittavien osa-alueiden ja tavoitteiden tulee pohjautua yrityksen olennaisten ympäristövaikutusten vähentämiseen.</i>	<i>Tällä kaudella kehittämiskohteiksi valitut kaksi osa-alueita (poista muut):</i> a) <i>Jätteiden määrän vähentäminen</i> b) <i>Energiansäästö ja vihreään sähkөөn siirtyminen</i> Osa-alueet arvioidaan ja valitaan uudelleen viimeistään kolmen vuoden välein.

Vähennämme ympäristövaikutuksiamme valituilla osa-alueilla seuraavien tavoitteiden mukaisesti:	
Ympäristönäkökohta	Tavoitteet:

a. Jätteiden määrän vähentäminen

Keittiö & ravintola: Jätelajittelun parantaminen. Ennen ravintolassa ja keittiöllä sekajätteeseen laitettu energiajäte lajitellaan erilleen.

Tavoitteena on sekajätteen määrän pienentäminen energiajakeen sekä lasin ja metallin keräämisen myötä. Tavoitteena on saada lajiteltua kaikki metalli ja lasi erikseen sekajätteestä. Vertailuvuotena on vuosi 2013, jolloin hotellissa ei ole tehty suuria remontointi- ja kunnostustöitä, joissa olisi tilattu remonttijätteelle siirtolava.

Kerrossiivous: Tutkimme alihankkijamme Servisolens kanssa, onko mahdollista toteuttaa hotellihuoneista kerättävän jätteen lajittelu ja mitä kustannuksia tästä aiheutuisi.

On selvittävä kiinteistöltä, onko jätejakeiden kasvataminen mahdollista.

Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuuhenkilö	Seurantatapa / mittari
Energiajätteen lajittelu 1. Kustannusarvio energiajakeen lajittelusta L&T:lta. 2. Varmistus, että uusia jätejakeita voidaan alkaa keräämään. 3. Aloitetaan uuden jätejakeen lajittelu.	Vuoden 2013 loppuun mennessä.	Keittiö & ravintola, Matti	1. Kirjallinen tarjous L&T:lta saatu 05.12.2013. 2. Kirjallinen lupa (sähköposti). 3. Päivittäis-seuranta l. oikean lajittelun varmistaminen. Sekajätteen määrän seuranta vuosisitasolla.

	Lasi- ja metallijätteen lajittelu 1. Lasi- ja metallijätteen astioista kustannusarvio L&T:lta. 2. Varmistus, että uusia jätejakeita voidaan alkaa keräämään. 3. Aloitetaan uusien jätejakeiden lajittelu.	Vuoden 2013 loppuun mennessä.	Keittiö & ravintola, Matti	1. Kirjallinen tarjous L&T:lta saatu 05.12.2013. 2. Kirjallinen lupa (sähköposti). 3. Päivittäis-seuranta l. oikean lajittelun varmistaminen. Sekajätteen määrän seuranta vuositasolla.
	1. Keittiön ja ravintolan jäteastioiden hankinta (metalli ja lasi, energia). 2. Kokousosastolle jäteastioiden hankinta (energia, sekajäte, bio). 3. Henkilökunnan opastus jätteiden lajitteluun sekä kokousosaston siistijän opastus. 4. Laaditaan opasteet jätteiden lajittelusta. 5. Astioiden hankinnan ja	Tammikuu 2014.	Matti, Maria, Laura Keittiö & ravintola	1. Astiat hankinta odottaa hyväksyntää. 2. Astiat hankinta odottaa hyväksyntää. 3. Henkilökunta ja siistijät opastettu 4. Opasteet laaditaan. 5. Avainhenkilöt tekevät tarkistuksen jokapäiväisen työn lomassa.

	käyttöönoton jälkeen tarkistus siitä, että jätejakeet lajitellaan oikein.			
	Jätelajittelu kerrossiivouksessa 1. Onko mahdollista toteuttaa nykyisillä työvälineillä vai tarvitaanko uusien työvälineiden hankintoja. Mikäli tarvitaan hankintoja, kustannusarvio laadittava. 2. Arviointi siitä, kuinka tarkka lajittelu on mahdollista toteuttaa. 3. Kustannusarvio uusien jätteastioiden hankinnasta hotellihuoneisiin.	2014	Matti, Laura, Maria, Lea	1. Maria on tehnyt arvioinnin lajittelun toteutuksesta Servisolon palvelupäällikön kanssa ja on tullut ilmi, että lajittelu nykyisellä työvälineistöllä ei onnistu. Tässä vaiheessa lajitteluun kerrossiivouksessa ei ryhdytä. 2. Selvitetty ja nykyiset roska-astiat tulisi uusia lajittelua varten. Tässä vaiheessa lajitteluun hotellihuoneissa ei ryhdytä. 3. Arvio tehdään, mikäli lajittelu hotellihuoneissa tulee ajankoh- taiseksi.

Ympäristönäkökohta b. Energiansäästö ja vihreään sähkөөn siirtyminen	Tavoitteet:			
	Pyrimme energiansäästöön sammuttamalla tarpeettoman valaistuksen sekä mahdollisuuksien mukaan vaihtamalla enemmän energiaa kuluttavia valonlähteitä energiansäästö- ja led-lamppuihin. Selvitetään Servisolen kanssa, mitä kustannusvaikutuksia olisi, jos hiljaisina pyhäpäivinä siivoamatta jäävät huoneet käytäisiin läpi, mahdollisesti auki olevat ikkunat suljettaisiin ja valot sammutettaisiin. Tavoitteena energiankulutuksen pieneneminen 1%:lla (vertailuvuosi 2013) ja vedenkulutuksen pysyminen samalla tasolla. Selvitetään mahdollisuutta siirtyä vihreään sähkөөn.			
	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuuhenkilö	Seurantatapa / mittari
	Turhan valaistuksen sammuttaminen 1. Laaditaan ohjeistus koko henkilökunnalle turhan valaistuksen sammuttamisesta.	2013	Ohjeistus: Matti	(Sähkönkulutuksen seuranta vuositasolla, tarkkailu jokapäiväisen työn ohessa) 1. Ohjeistus laadittu ja viety henkilökunnan nähtäville
	Siirtyminen vihreään sähkөөn. 1. Tarkistettu, että Helsingin Energialla ei ole tarjota yritysasi-	Vuoden 2013 loppuun mennessä.	1. Laura 2. Maria, Matti	1. Tarkistettu. 2. Hotellinjohdajalta saatu tieto, että kiinteistön sähkötoimittaja

	akkaille vihreää sähköä. (Sposti Laura Ruotsalainen 15.7.2013) 2. Selvitetään, onko mahdollista kilpailuttaa sähköntoimittajaa. Pyydetään hintatieto toiselta sähköntoimittajalta, jotta nähdään onko vihreää sähkö hinnaltaan kilpailukykyistä.			kilpailutetaan Skapat Energian toimesta ja sopimuksen piirissä ei ole vihreää sähköä. Asiaan palataan, kun sähkösovimuksen uusiminen on ajankohtainen.
	1. Selvitys Servisolelta, mikä on veloitus jos siivoamattomaksi jäävä huone tarkistetaan ja sammutetaan turha valaistus. 2. Jos em. palvelun hankinta Servisolelta ei ole taloudellisesti kannattavaa, selvitetään, mikä hintaista on hankkia valaistuksen sammuttamiseen asiakkaita kannustava ohje.	2014	Maria, Matti	1. Selvitetty, että työveloitukset menee Servisolen lisätyöhinnaston mukaisesti. 2. Pyydetään hintatieto painotuotteiden toimittajalta v. 2014.
	Halogeenipolttimoiden vaihta-	2014 tammi-	Maria, Matti	1. Huoltoyhtiö on tarkistanut,

	minen LED – valoihin 1. Selvitetään, onko mahdollista käyttää nykyisissä valaisimissa LED –polttimoita ilman valaisimien vaihtoa. 2. Selvitetään myös LED – polttimoiden kustannus, jotta voidaan päättää, onko taloudellisesti kannattava vaihtaa halogeenilamput heti vai aina vanhan polttimon palaessa loppuun. 3. Selvitetään, onko tulevissa remonteissa ja uudistuksissa otettu huomioon LED-valaistus ympäristöystävällisempänä vaihtoehtona.	kuu		että hotellikäytävien valaisimissa voidaan suoraan käyttää LED-polttimoita halogeenien sijaan. 2. Hotellinjohdaja on tarkistanut kustannuksen ja testinä yhden hotellikerroksen polttimot vaihdetaan. 3. Tarkistetaan .

Raportoitavat tunnusluvut	
<i>Valittavien tunnuslukujen tulisi korreloida yllä asetettujen tavoitteiden kanssa</i>	
Jättemäärät (mitkä jakeet)	<i>Jätejakeiden määrä tn / v.</i>

Vaaralliset jätteet (mitkä jakeet)	<i>Sekajätteen osuus jätemäärästä %.</i>
Energia; lämmitys, sähkönkulutus, vedenkulutus	<i>Kulutetun sähköenergian määrä kWh / v. Kulutetun lämpöenergia kWh / v. Kulutettu vesi m³ / v. Keskimääräinen energian- ja vedenkulutus / asiakas vuositasolla.</i>
Hankinnat	
Alihankinnat	
Materiaalitehokkuus; raaka-aineiden käyttö, kemikaalien käyttö	
Logistiikka ja työmatkaliikuminen	
Ohjelman seuranta	
Tämä ohjelma päivitetään seuraavan kerran (pvm): 09.12.2014	
Ohjelman hyväksyntä	
Yrityksen johto on hyväksynyt tämän ohjelman (pvm): Hyväksyjä:	
Ekokompassi-neuvoja on hyväksynyt tämän ohjelman (pvm): 16.12.2013 Hyväksyjä: Ville Heinilä	